ШИНАРИН,
30
июнь
1988 шу.
№ 91 (4871).
Мах 2 кап.

Массо а мехкашкара пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союзан Коммунистически партин Нохч-Гlалгlайн обкоман, Нохч-Гlалгlайн АССР Лаккхерчу Советан а Министрийн Советан а орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ
1923 ШЕРА ДЕНЗ

КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

СОВЕТИЙ ТЕШАМЕ ГIОНЧИЙ

Вай вахара кхъе цаI моттиг яц депутата дакъа ца лоацаш. Производствана доал даол, наха кхетам балара, нах баха пункташ тоаяра, хозьяра, керда гIишлош хьалхьера, къахьегамхоша салоIама хьалаш вIаштIехьдахара, иштта дуккха кхыдола вай вахара дешеш кхоачашдер совета Iаьдала органаш я.

Советашна шоай хьинар айдарга, шоай бокъонех бизза пайда эцарга, наьха инициатива лакхъярга хьежжа кургда вай коммунизм хьалъеча доаха толамаш, цунга хьежжа толургда наьха вахар а. Нахаца айхха буззам а лоаттабеш партийни организацей кулгалла пачхахьалкхашна доал дечa нахага хьинаре дакъа доалийт советаша, юрте хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара къахьегамхой оарцагIбоах. Из беррига болх чакхбоаккхача къаьстта доккха мохкъостал ду Советашта массазарча комиссеша. Массазарча комиссеша беча балха толам къахьегамхой шоай балха вар юкъесзарга хьежжа бола. МоллагIча предприяте, учреждене, бохама болх тахка а техка комиссе заседание мух итогаш кхиаш пачхаьлкхена хIадаххача тайпара уж дешаш къестаде Iомалу къахьегамхой.

Ялх эзар саг юкъевоагIа Гудермеса района Советий актива. Дикка мохкъостал ду къахьегамхоша депутаташта вахаро хьалхашка оттадаь доли чакхдоаккхий. Советий тешаме гIончаш я цигара общественни организацеш: улични комитеташ, мохкъостий судаш; даьй-ноаной комитеташ, иштта кхыдараш. Бетт-бетта къахьегамхой актив шерьеш, цуна даим кхетама болх беш хьайоагIа Новогрозненски юрта Совет. Райошe хьалхара моттиг ханкхой по. Из хилар юртбоахама, предприятей, культура болхлошка цар айхха бузам лоаттабарах, балха уж юкъесзараш.

Дукхаеза хадржархоша Грознен ла Ленински района Совета депутат Бурделова Мария. Района № 20 болча улични комитета балха хила ду по. Районе эттара дикагIчарех я из уличии комитет. Общественний бокхха актив вIашагIтехай депутата Бурделовас. Цудухьа вIалла кало я боаша лекее сихен чакхдоаккха карагIдоаз цунна районни совете шийла тIадкхала гIулакх.

Юртбоахама производство дегIадоалара доакха мохкъостал ду Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхоза ТIой-Юртарча Совето. Цул депутаташа Кодзоев Аьита, Евкуров Вахас, Кодзоев Аббаса хьинаре дакъа лоаш совхозм вахаре. шоаш болча метте къовсам лоаттабу юртбоахама продукташ кхеира план совхоза болхлоша кхоачашъяра. Тракторно-полеводчески бригада бригадир ва Евкуров Ваха. Укх шера юртбоахама техника бlаьстен балхашка массанел хьалхагIа кийчъяь дIаоттайир цо. Ялат чуэцара балхаш сихденнача хана а совхозе дикагIчарех я из юрте латта механизаторий бригада.

Юртбоахаме, больнице, школашка, кхыча моттигашка болх беш лоакха къахьегамхой актив я юрта Совета. Царга гIолла хов депутаташта массахьа фу хьал да, хIаьта цар мохкъосталца пайдехийна кхоачашбоацар дIа а доаккх.

Къахьегамхой актив шоай балха юкъесзара Iомкха балха опыт Iовжай Шелдарча юрта Совета массазарча комиссеша. Массазарча пхе комиссе балха юкъе дакъа лоацаш пхи бIаь совгIа активист ва. Депутаташца цхьана активисташа мохкъостал ду Советан исполнительни комитетан колхозий, совхозий, школай, клубий, библиотекай, больницай, тикай балха тIахьожаш лоаттабе, юрт хозьяш тоаяраш нах оарцагIбаха. Актива мохкъосталца лоаллIаме болх чакхбаьккхаб Совето культурни учреждений болх тоабеча. Медицински болхлошей хьехархошей наха хьалхошка лекцеш еш, клубе а десятидворкашка беседаш, докладаш ю, художественни самодеятельносте дакъа доаш. Юртбоахама продукташта заготовка яра план а тIехкхоачашъяй юрта Совето.

Цхьабакъа ноттига дац гIулакх къахьегамхой актив кIезига болча, цунца болх ца беча юрта Советашка. 35 активист мара вац сремтача МалгIабика района Советашка. Цудухьа иштта доха ба районе юртбоахаме, культуре, торговле, иштта кхыча доакъошка депутатий лоархIам. Укхазарча юрта Совета лаьгIбаьб къахьегамхой активацара болх, наьха лаьнтаж кхоачашдеча дукха кхоачашбоацараш да.

Кхы а оагIа бу болх Наьсаран района Пхьилекьонгий-Юртарчен Дошлакъий-Юртарчен Советаша. Укхаза кхоачаш а йиса юртбоахама продукташта заготовка яра ах шера пачхаьлкхен план. Кхоачашдац керттердар а — харжархой наказаш. Цудухьа цу шинна а юрте вахаре дукха кхоачашбоацараш да.

ХIанзара ха къаьстта бехктокхаме я. Пятилетка план ханал хьалха кхоачашъераш В. И. Ленин вrazl 100 шу дизара сайленца шийна яь дакъабахара социалистически ялх йоархажай къахьегамхоша. Советий кертера декхар да — тIечIина декхараш кхоачашдара къахьегамхой оарцагIбаха. Цудухьа массанахьа общественносте активность лакхъе деххарийла а Советаш.

Цул мохкъосталца мара кхоачашдулургдац царна шоашта хьалдашка латта декхараш. Актив бокъонр хIама дулургдац Советашта, эсар доаша штабаш санна хургья уж.

Бокъонца лоархIаме да депутате хезжа округ, цул вах бокъоша боазар, шийна мохача гIулакха малагIа оарцагIваьккхача бакъалья во вар. Иштта хилча цул болх а яттача боал. дIаьта чаха эша гIулакх чакхдоаккха а дикагIа карагIдоал. Советашца цул массазарча комиссешца къахьегамхой актив шеръяра беррига иза тIабахийта беш.

Беррига де деза Советий депутатий лоархIам, вай вахаре массанахьара цул активность лакхъяра. Уж декхареш толамца кхоачашдара Советаш доахарийла а дIехо йодача хана вахацара бузеш кхы а чIоагIбе. шоай балха общественни организацей мохкъосталах бизза пайда эца.

Советашна дикка беча балха юкъе общественни самодеятельни организацеша лоаца дакъа а цар лоархIам а кхы а дукхагIа лакхбе, царна кулгалдара болх тоабе беза республикан къахьегамхой депутатий городской, поселковий, юртий исполкомашца.

ПХЕ ШЕРА ПЛАН — ХАНАЛ ХЬАЛХА!

* * *

В. И. ЛЕНИН ВАЬ 100 ШУ ДИЗАРА ПАКЪАДОЛХАШ

КЕРДАЧОХ БАЬННА ПАЙДА

Планированеи экономически стимулированеи керда система тха фабрика ялалехьа соахка хьалхарча квартале дахьачаред дикка доккхагIа да укх шера хьалхарча квартале даьтха толамаш. Продукцена реализаци яр лакхденнад 8,7 процент, пачхаьлкхена хьина пайда — 2,2 процент. Къахьегама оасалла 17,3 процент лакхъеннад, хIаьта юкъера лаьрхIача хIара болхлочун алапи 22 процент лакхденнад. ХIаьта ах шера план а тIехкхоачашъяьй.

Фабрико ерриге нехаш боахама расчета тIа яьхай. ХIара бетта фабрика кулгалхоша отчет тел цар цу дакъе баьча балха.

Керда система фабрика яьначул тIехьагIа хIара бахьлочун материални безам лакхбенаб. Кхы тайпара премеш тел болхлошта. Пачхаьлкхен план кхоачашъярах, арахецача продукцега дIабода мах лохбарах, арахецача продукце дикал лакхъярах, иштта премеш хьежаш производства юкъе керда техникеи технологи кхахьарах, кога тIерса керда модель производствана юкъехьарах, тIоарска материалаш электроэнерги плацах йоагIачул дукхагIа кхоарах, оборудованин лакхача боарам тIа хилийтарах, иштта кхы а.

Дикка тоаленнад болхлоша салаIара гIулакх а. Къахьегамхошка салаIийтарен цар бытови хьалаш тоадарен фонзерча средстваш чутах кастта салаIа экскурсешка ух болхлой. Хьалхарча ах шера тха фабрикера болхлой салаIа баха хиннаб город Теберда, Кавказски чIоже, Тбилисе, Ереване, Нальчике, Кисловодске. Iаьржача форда тIа, кхычахьа. Берригаш салоIаш хиннараш 243 болхло ва. Массехказа дукхагIа путевкаш тел болхлошта салоIача дIагIа, санаторешка баха. Iаьржача форда йисте болхлошка салаIийтара цIемош кийчдаьд, цига шоай дезалашца салоIаш хул тха болхлой. Июль бетта цига салоIаш хилаьв 77 болхло. 22 деша загIен деша вaxa ха йоацеи бераш. Хьалхарча ах шера дарба дайта санаторешка ваха хиннав 143 саг. хIаьта цу юкъа предприяте фондера болхлошта мохкъостала кенна ахча 5,8 эзар сом да.

ДIадаьхача шера баьча балха итогаш яьчул тIехьагIа 13-гIа алапи деза болхлошта. Цу фабрике 14—15 шера болх беча цхьаболча болхлошта 150 сомага кхоачаш кхойтталагIа алапи делар. Фабрике механизаци яра а дукха балхаш дьх. Керттерча производственни процессашта механизаци яьй, 300 совгIа керда оборудовани оттаьй. Укх шера цIа а оттаьб болх бе йолаялийтай керда ялх машини. Цу гIулакха дикка лаккъаьй къахьегама оасарле.

КарагIдувла дикадараш дукха дале а, цхьадола кхоачашбоацараш нийсалу тха балха тIа. Дукха моттигаш хул оазийнача кога гIирса юкъе бих йолаш. Из болх тоабара фабрика коллективана хьалхашка латтараш чIоагIа бехктокхаме декхараш да. Цу дакъе кога гIирс техара технологи тоае еш. Август бутт чакхбалалехьа модельно-пошивочни цеха балха юкъехоргьа керда машина. Цо дикка лакхъергья кога гIирса дикал, къахьегама оасарле. ХIара денна нехаша беча балха итогаш ергйолаш гIулакх вIаштIехьдаккха деза. Уж ерриге мероприятеш чакх а яьй тоабергба вахa тхоай болх.

В. САМКОВА,
Грознен кога гIирс беча фабрики йоккхагIйола экономист.

ЛАЬТТАН ЧЕНАШ ТЕХКАРАШ

ХIара шера дукхагIа хул «Малгобекнефть» НПУ промыслашка доаккха мехкдаьттен гази, болх бе йолалу керда лакха дебит йола скважинаш. Бурувлеттарашта чIоагIа къовсам лоаттабу керда болх бе йолалуш йола скважинаш дукхагIа хилийтара. Укх тIехьарча шин шера керттерча дакъе мехкаьтта тохкаш бурув летт юрски мехкаьттан тIакхачара.

Цу дакъе Вознесенски мехкаьтта доаккхача моттиге бурув тохаш да 6000 метр кIоарга хила езача шин скважина. Иштта кIоарга бурув кухкьалха тохаш за МалгIабике.

Юрски тIоаналшкара мехкаьтта даккхара № 900 йолча скважина бурув тоха хьожадьй бурувлетта мастер Цогоев Бексолте керте латта бурувлеттарий бригада. Итт шу совгIа ха я цо бурув тохача болх бу. Цу шерашка ше Iоавьчо опытах пайда а эцаш шийгIончана Быба Николаца дIаболабьб цо болх. Цига бурув тохача бурувлеттараша, цар гIончала цул хьалха а дуккхача скважинашта бурув техад. Бурув тоха дIахоламалехьа ерриге уйла. тербаш тIабахийта Iомайир юрски тIоаналшка кхачара бурув тохара технологи.

Цу гIулакха лаьрхIа бурув тохача конторе вIашагIъехнар кIоарга бурув тохара технологи Iомаяра йола курсаш. Царна лекцеш ешаш бар инженерно-технически болхлой. Курсаш чакхъьлачул тIехьагIа экзаменаш дIаелар.

Слесараша Iомайир хьалха шоашта ца йовзаш хинна грязеви насосаш. Иштта дика кийчо ярах толамца бурув тоха долалуо скважина. Хьалхара метраш бурув техар бурувлеттар Зарудиев Якова керте латтача бригада. Мехкаьтта тIоаналашка хьожаш анализ еш бар лаборанткаш, сиха къестайора цар маряхала параметраш. Пагахьа кхоачашбоацар нийсалйи мох лаьца хоам бора бригадерча бурувлеттарашка.

Укх шера тоха деза бурув 3200 метр хилар дIахайтаб бригадерча бурувлеттарашта. бурув теха скважина яла еза ха а болгалъяьккхар.

Бурув леттарашта цига тIайийдав доккхий социалистически декхараш. Шера планах лаьрхIачул 170 метр бурув тоха. 80 эзар сом ахча пачхаьлкхена кхоле лаьрхIав цар. хIаьта бурув тохача пайда эцара ха 85 процентага кхоачае лаьрхIар, планах хила эзар 72 процент мора йоацача.

Дика толамаш доах барт тайнача бурувлеттарий коллектива. Скважина бурув тоха деладеннача кхаь бетта теха бурув 2600 метр я. планах тоха дезаш хиннав эзар метр мара йоацача. Кхаьбеш материалаш дIаахийтарах, утяжелитель кхоярах пачхаьлкхена кхедаь ахча 61 эзар сом да. Бурув тохара хьалхара етоп толамца чакхъяьний.

ХIана хьалхашка латтар кхы а бехктокхамегIа декхар да. Iочуахийта еип а комбинированни колонна, скважина ствол шеръяра бахкаш чакхдоалаш дает. Уж а кхы а мероприятеш чакхйоахача, бурув тохача лакха къахьегама толамаш доахача хьинаре къахьегара боазаш доархIаш ба бурувлеттараш Точиев Муса, Чилиев Iалаудин. Шоаххе уж къона специалисташ ба, цхьабакъа шоай балхах дика кхеташ ба. Цхьан юкъа бурув тохача болх баьчул тIехьагIа, «Грознефть» объединене дешаракурсаш комбинате деша хьожайир уж. Цул тIехьагIа бурувлеттараш хилар царех. Иштта дика къахьегаш ва бурувлеттарий гIонча Шокхалов Салман. Уж санна болчар кхы дукха а цIерашка йиш я.

В. ТАГУРОВ.

КУРСКАНА ЮКХЕ ТIОМ ХИННА 25 ШУ ДИЗАРГА

БЕЛГОРОДСКИ ОБЛАСТЬ. Курски дугерца тIема турпалий мемориальни парке постамента тIа урагIъаха латт цIи хеза Т-34 яха танк. Из оттаьй Прохоровске тIом беча дакъа лаьцарий скйна. Лоамаш кхара Iоакъа тIа дешо алапаш а яьха даь да дикдургдеача танкистий турпале тешал ду йоазув.

Хаддаме а цо хадаш цига тIаулаш лат Курска, Белгорода, Орела, Москва, Ленинграда, Совна кхача гередий хьакьегаргий, дешархой, студентой, Сийлошбенахача Дай-ноана тIема доакъашхой.

Памятникашта кIалха Iодежк дийна зизаш. Уххаж вIашагIбеттачу тIемашка хинна доттагIий — тIема ветеранаш.

СУРТА ТIА: Курски дугерча тIема мемориальни парке.

О. Смзова сурт.
ТАСС фотохроника.

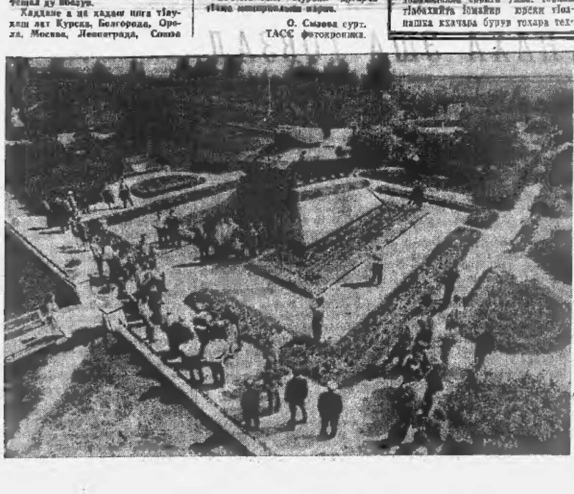

КАГИРХОЙН СТУДЕНТИЙН «БАРТ-ЦХЬОАГIО ХИЛАРА, МАШАРА, ДОТТАГIЛЕН» ТIЕХЬАРЧА IX-ча ДЕРРИГДУНЕН ФЕСТИВАЛЕ ДАКЪА ЛОАЦАРАШКА

г. София.

Дика доттагIий!

[illegible]

Л. БРЕЖНЕВ,
Советски Союза Коммунистически партин ЦК Генеральни секретарь.

А. КОСЫГИН,
ССР Союза Министрий Совета Председатель.

ГIУЛАКХАШ ТОАДЕННАД

Ка бода ялат чуийца баьнноб. Дика вIаштIехьдаьха кхоачашдьы ялат чуэцара балхаш. ДIадахача шерарчул дикагIа хиннад укхаза ялат. ХIара гектара тIара планах 16 центнер яьхха езача 22 центнер дьыккхай, дикагIа йолча участка тIара 25 центнер ялат дьыккхад. Ялат чуэцарца цхьана хьалхара люцерна хьекхар еххаза. ХIана шоалагIа хьекхаш датт цкъа дIайийча дукххача шераша хьахуда бальцаш. Укх шера бокъа терках тIабахийтаб отделене гийдеча доакъара дикал лакхъера. ДIадахача шера хинар дагалоагIа укхаза. Йол ве хилара дукхагIдолча дакъе дIалхьорадра дIадахийтар. Шоал хьоккхача люцерна хIара гектара тIара пхьааза кхо тонн йоаккхаш Iана кхоачашбала дика йол кийчъяьй. ХIана хий латт отделене люцерна, август бетта кхоалагIча хьекхача иланад совгIа хургья отделене Iалашъю йол.

Йол хьаьхха мишта вIаштIехьдаккхар укхаза? Поточни хьекхар хьокхаш отделене люцерна. Доакъар кийчдара лаьрххIа вIашагIъехьача бригада кулгалдеш да шуьй-товарни ферма бригадир вол. Сала-ев Хьамзат Хьалхоа тIехьен да деначa балхашта юкъе кхоь шуьй йоаккха дIаоттаю агрегаташ. ЛаьрххIа оборудованни дь прицепаш тIехьайийзача кхоь тракторашца ферме дIаузя йол. Трактористашта Магомадов Баудина стогометательца лоархIа тIа хийтIаботт йол. Стогометатель цаI вара яь, цудухьа ийшахьа саррахца кхаь тIа хиле тIапокха бахаь кхийнае МТФ дьахз аргIаш хул. Секка шинь стогометатель ер тхога, цхьабакъа совхозе машенаша кареж цаI металлолома дIаяла дьерхIар. Ка сарна ваха хIара дог ца заводана ду. Укх шера 24 шиле дика ер эттадар. Шалха кхар стогометатель. ХIаьта а болх ца сонабеш дIабихьаш цу кийнахьа, шоай хьайбашта вошъар Iалашде оарцагIбахар юрьяш, скотникаш. Кугашне доадеррига бахаш. Йол хьакхарца цхьана кхоавагIа хьоккхабеча люцерна цай дулашта шоа вIаштIехьдаьхаждах отделене управляюще Араев Денисолта. Укхаза хий деххаш ба опыт йола поливальщикаш Гайтамиров Iарзуду, Абубакар. Люцерна хьекха кульдашмахача латта дийнахь бус болх беш хий лилхал пар.

Кхаьдара бахкаш деррига лоархIаме да хIана. Цхьанхза боах тIехьатеттам отделене къахьегамхоша. Ялат хьекхача чу вIашкхоазаш да.

Дикалайтаж хьекIаьш цигара специалистий гIулакх де дезаш. ХIана ха Iнайха латт, Iаьрьяте чIоагIа хий деза шекара паржжа, кхеерхьа дийшахьй буш хий юхх ухкаш цу плантацина. Хьагучех пайдал совгIа шекара сеца йоаккхаьха отделене къахьегамхоша.

ХIанзе йоаккха ер ба отделене кулгалхой, специалисташ гурахьа дуь ялат дIалера балхаш хьалхха вIаштIехьлахара. ХIара гектара тIара хьуывкаш сообалкхаьза вееттата онарагI лаха цIарI. Цу гIулакха эттаза лоархIаме да латта культура лакхъер.

И. ПУГАЧЕВ,
Шелан районана юртбоахама управлене агроном.

ЯЛАТ ЧУИЙЦАД

Ка бода культураш чуийна баьннаб Наурски района «Россия» яхача колхоза кхаш деладераш. 3150 гектара тIа дIадийна хинна ялат чуэцаш ло йийтта комбайн. Дикка тIехкхоачашъяьй механизатораша пачхаьлкхенга ялат доккхара план, хIаьта колхоза мел эша юкъе а яссаз ялат. ХIанз, судаккагара, генараппора, хутагара хIайикхача цхь чуэцаш культураш яв боахаме.

Цу бохаме дукха механизаторвш ба районе а хьакха колхозем. Царех ва Назаров Ипифор. Укх шера 378 гектара тIара 4099 центнер ялат дьодар цо. Иштта дика къахьегаръ беггальлар Пыльцын Иван а. Цо кхо бIаь гаргга гектара тIара 4250 центнер ялат дьыккхар. ХIаьта цу комбайнераша шоай комбайнаш ялат чуэцара хатталье дIалоа кийч а яр.

ХIанзара ер бу ха я хьига. кхы а хIанзакхна шоаш баьча балха юкъе нийсденна кхоачашбоацараш тоеш а дь ерриге техника ший хаттахьа кийч а яь дIаоттае еза ха. Цу гIулакха вIехкашта терка е еш.

И. ТИ[illegible]
[illegible]

РЕЙД

«ДIАБАХЬА МОТТИГ ЯЦ...»

Сунженски района «XX-ча партсъезда» колхоза сомий бешамаш лелачa Лесовский Петра кулгаледча цхьоалагIча бригаде шин бIаь гектар гаргга беш я. Керттерча дакъе сомий бешамашка дIайийна гаьнаш Iажий, гIамгIай, хьачий я. ХIаьта белгаладе деза моллагIча юртбоахама культурашта санна, сомий бешамашта укхаза чIоагIа Iунал деш хилаз. Укх шера къаьстта чIоагIа гIулакх нийсъял царна.

— ХIара оагIа массаза мел деллхьажа химикаташца опрыскивани лаьй оаха бешамашка сомах зене садоаха хIамаш ца латийтара, царна дазараш ца хилийтара, гаьнашта юкъера йовкъаш хьакхай цига гIулал латтаьах сихха тIаюъла йовзхIаш дIайоахаш. — йоах Лесовский Петра. — хIаьта уж лоацаш а кхы мел гIулакх даьд сомий гаьнашта!

Хоаш да хьахудар къахьегамта хьежжа долга. Иштта хилар укх шера а. ХIара гектара тIара планах чуба лаьрхIа Iажаш 55 центнер мара бацар. ХIаьта хIана хьалхашка ахкхача Iажаш хIара гектара тIа цхьа бIаь центнер гаргга хинаб. Иштта дика хьийкъай гIамгIаш а. ХIара гектара тIара кхоэтткъа центнер совгIа йоал уж — планах йоагIачаред 13 центнер дукхагIа. Дувлага йоацаш дика хиннаб хьачаш а.

Из деррига а дика да. Цхьабакъа дика мелдар кIалхьош, довдеш, дикачох юкъе дукха хIама ца дуташ да водар. Iажаш бовш латт. ХIана, городерча мах беча организацей тикашка эца велча нагахьа кокабеетбоаца Iажаш гаьнаш тIара Iо а легаш бохкалуш латт. ВIалла мел а воацаш ала йиш я аьхки кхачача сортех бовча Iажий гаьнаш тIара 70 процент совгIа Iолийгалга. ХIаьта кIалхара кIийле тIаьха хилара Iобелла Iеж сихха бохкалу. Цул а оагIа ца цхьаькха. Ше кхебаьчул тIехьагIа бориш латтача сома дукха сагота вац бригадир вола Лесовский Петр. Из хайра тхона укх бахъдачах. Колхоза бешамашка тхо хиначa дийнахьа, гаьнаш гIара хьа ца бахар-м хан тхона. IоллийгIа бахараш гулбеш саг вацар бешамашка.

— Керда, цIеха Iаж бохкабеннача юкъе улаш хилча сихагIа гаьнашта ца хоаш мичах хьо, долче цIелабараш хьа хIана гулбаш бехка ца а бехийтаж? — хетт оаха иов. Лесовскега.

— Са — бригадира гIулакх сомах латт хьача. — моа велар цо. — из латт продукци хьалкхеарах. хIаьта товар лехкаоа со кхота дозабе безм. Вешта шоала фу бе да на хьагуа а бь лыьиканх чу бохкалойе а Iажаш лаьтта ухкача бохкалойе а. Гул а бь бохкабелча тхона дукхагIа ве а на хургдий: алащ дада деза бохклосита, хьашаш лакттое еза, кхе а дукха на хулий де деэдараш.

Iалпьмата дезара деа пачхаьлкхенга Iажаш бохкара гIулакх а. Сомий бешамаш дезаераш декхарийла ба Дальхенна 337 тонн Iажаш дIабала. ХIаьта тхо укхаза хиначa дийнахьа дIабеннараш кховзткъа тонн мара бацар. Бокхьадар хьлча дьхки кхача Iажаш бехкара ялан-м кхоачаш ца яра кхераж болаш да гIулакх.

Сомий бешамашкара «хьал» бIаргадайча сихделар тхо колхоза председатель вола иов. Булаев бIаргага.

— ХIана боабу оаш тIехдика хьахилла сом?

— Тха уж баьба моттиг яц. Массадa, городдопромторга хIара денна шин тонн гаргга мара Iажаш дIайбац тхогара, хIаьта доадлахарча Ассиновский консервни заводa вIалла дIа а ийбац Iажаш хIама а.

Цхьабакъда гIулакх мох доалацадац. Укх шера хьалхара лаувекъаш чубаьхаш ял колхоз. Хьалха кIажхача шекашка а укх шера сайна хиннах гIулакх. Дагче. колхоза кулгалхой доккхадайла бар Iажаш бохкаба гIулакх хьалхие а уйла е. Массанена а хоаш ва Къалбасара районашка сом тоьаш боацига. Пахкха чегапарий колхозо, шой доалахьа пхелопаца а хилча. Iаниня ньжакаш кийт а яь вагонашца хIыча городашка Iажаш дIаххазьыйта?!

ГIулакх иштта хуле, колхоза председатела яхача тайпара, сомий бешамаш дIа а яьха цига ялат вIалийча дикагIа да. Цхьабакъда, дикагIа шоай сомий бешамех йоагIача тайпара пайда эцаре дар. ПайданегIа декий из колхозхой хIара шозза пазашца хила кхоачашье торе хилча: зене да гIулакх хIаме а хIана санна хуле.

Кхы Iа хьа да велоргвелаш даь дIаагIIайабешамашкара гIулакх а. Цхьа-дале, долаш даь деамеш. Из бахьаш дезаш гаьнаш тIара хIана а еттаж Iолегае езаш хул уж. ХIаьта Iалийгараш йох, ехча, уж дIайийча консервни заводана стандартни йоацачарр мах мара лаи колхоза. Цул совгIа Iолегаш а дукха йов гIамгIаш. Бохама дукха а дукхагIа пайда хургбар нагахьа санна. гаьн тIара гIамгIаш Iолегарта а ца хьежаш тIехдикачаа йолча хана уж дIателара. ХIаьта района консервни заводашка компоташ а цу тайпараьараш тоьаш яц.

Кхевь продукци шой хаиданьха хьа а дькхха консервни заводе кхьчахьа дIаахьийтара а чIоагIа мохкъарде а кьишаш кхоачал безам ца хилаве а.

Хила йиш йолча пайдаьга дикаеча дениха ве да, план кхоачашборе-м леара хилдалар, яхаш багIача бохама кулгалхошна пачхаьлкхена вар. Сихбала бола уж болаш йолча тоьенех пайда эца.

Е. РУСИН,
[illegible]

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КХАЛНАЬХА СОВЕТАШ

Кхалнаьха советаш района массайолча предприятешка, белхалошка, организацешка болх беш ю. Кхалсага еш, бахьенаш lотеlадеш йолча хlалхара замах шайчара гlулакхашка даим къовсам жоттабар, дезала барт тоабар, цар берашн коммунистически нравственность йолаш кхиякхедар, кхалнаьха политически ананей боарам лакхбар, уж а кхыдолу а дешаш да кхалнаьха советашна къестадераш.

Дикка новкъестан ду советана партийни организацешта кхалнах общественни а политически а балха юкъеозаеча. Цу хьакъехь дика балха опыт lоаьй 1 Мая цlераlгlча колхоза, № 3 йолча совнийбьицадаррий совхоза, Старо-Юртовски совхоза кхалнаьха советаша.

Къаьстта дика вlаштlехьбаьккхаб кхалнаха юкъе бу болх 1 Мая цlераlгlча колхоза совета.

17 активистка юкъеяоагlа совет кхаь секцена йийкъа я. Уж а производственни, культурно-бытовий, санитарно-гигиенически. Секцей балха планаш парткома заседане чlоагlъю. Хlара парткома заседане дакъа лоацаш хул кхалнаьха совете молагlа цхьа член. Цу гlулакхе торо хуьйт боахама гlулакхаш совета кlоаргlа довзийта.

Хан-ханнаьха Первомайски станице бахача кхалнаьха собраней гулъю совето. Цигача боахаме массово-политически дешаш дуаш, воскресникашка уж дрaбоах, колхозниьаш юртарча клубе библиотекан балха юкъеоз. Цхьабакъда, кхалнаха дикагlа дакъа лоацар а боахм тlаболар а художественни самодеятельность я. Из дикагlа а сакъерламегlа а хилийтарь цул программа вовтнаста вогайоах кхалнаьха совето Цхуньа районе а ерригача республике а цlи хоза я станични культура цlеи художественни самодеятельноста коллектив. Кхалнаьха совета низаца вlаша-гlоалаш чаккъанал станице «Голубой огонек», «хаттаррийн жейийн», дыьа духьаларча темаш деьпа сайренаш. Кхалнаьха цlагlаре болх дика дтача баьккхаб совета председательна Е. Врублевскаяс. Цул инициативах республикa беинa прачечная тресте станице дитта баракъаш дlайиду пункт хьайийлай. Станица берригача кхалнаха докка совелет да из.

Дика вlаштlехьлаьмидан хоен чакхувл станице бераша, саг йоалларам маьре яхарам регистрации елга.

Колхоза правлене а партийни организаци а кхалнаьха советo беш боли болх боазаш а пуина ешаш дола новкъостал деш а хул. Цо кхалнаьха хьалар айду, уж общественни вахара юкъеоз. Пухьа уж колхозе кхыча боахамашкарчул дукхагlа ба юрт боахана специалисташ, бригадираш, звеньевойш болаш болх бу кхалнах. Правительственни совгlаташ тlайна дукха кхалнах ба колхозе. Уж ба А. П. Гамзин, Л. З. Сигутa, Е. П. Соломатина, дукха кхыбараш.

Цхьабакъда, цхьайолча партийни организацешта кхалнаьха советий балха лоьтlача тlайпара партийни кулгал дац, царна эша новкъостал дац.

Ленина цlераlгlча колхоза (партоома секретарь нов. Бородинов), № 1 йолча шурий совхоза (партюма секретарь нов. Иверщиць), иштта кхыча боахамий партийни организацеша кlезига теркалду кхалнаха юкъе бу болх, уж общественни балха юкъеозац, шоай заседанешка бехац.

Кхалнаьха советий низ шарна партийни кулгал доаттадарах латт. Цулувьа ерригe партийни организацеш дешхарийла а доадам болаши деннеи из доархlаве болх делабе.

Е. ШУАИПОВА,
КПСС Грозненски района кхалнаьха юкъе беча балха отдела заведующи.

КОМСОМОЛА НИЗ — ПАРТИЙНИ КУЛГАЛДАР

Надтеречни районни комсомольски организаци лерlа боъъ а йоаш республике кинагlчарех лерхlаш я. Мlалалча шера цунна вагlанийна гlулакхаш бахьан ВЛКСМ ЦК Сийлен книжка тlа яхийтар из, цунна енналд комсомола обкома вахара кара тела Цlе байракх а.

Кагирхой коммунистически кхебара кхеабара карагlдиннараш тамма хьехи-шегlа хиннадац. Партийни организацеша комсомола нийса кулгалдеш хиларах дьайна баркъ шо из.

«Надтеречный» совхоза партийни комитета секретарь Киломатов Пашин комсомольцашта кагирхоштей шоай кулгалхочул Мусаре Вахьа. кlезиге гlан шоашта юкъе. Цо кагирхой гlулакхаш чlоагlа теркалду. тайп-тайпара гlулакхаш чакхдоахача юкъе царна цхьана дакъа лурц. Цухьа комсомольцаш шоай йоккхагlча новкъоста чlоагlа тlера а ба. Дарни партийни кулгалдар аьттув боал комсомольски организаце гlулакхий.

Цхьан бригало боли беш ба уж шера совхоза къона комсаш лелаедош. Комсомольско-кагирхой коллектив совхозе дикагlчарех йола цlа я. Шоашка лелаш хlаленнича дахттан дакъа дай хинна хlа а этта. совхоза кагийча махен механизаторaш lалашлат комсий хьалгий эолa латтар дика тулга. Района хьалашка дика хьонхам лоархlаш ба комсий хьалгах 50 процент оаза латар. Цхьабакъда къоначa комсаш лелаерашна lалашиу шарех 65—70 процент сола летташ кулга.

Тешшаме дика къахьеташ хилaрал меттел, дика еlолlалуш хилар ба а цlи хеза ба совхозан комсомольцаш. Партийни комитето мамогта тьалхестаду кагирхой самодеятельноста тlакхуаш хилар. Парткома секретарь нов. Киломатов дакъа воалаш lалашдьялар пианино, костюмаш, музыкальни инструменташ. Юхейсар комсомольцашта шоай хор. Хlанз совхозан кагирхой агитбригада веза чьаша саниа тlанйю райони кхашкарча станашка. хьайбаш лелаеча фермашка.

Совхоза партиома йоккха терко ю болх беча кагирхой четах комсомольски организации зегlаккхувлара а пунца цхьана ханна дикагlа бола комсомольцаш парте мутlарашка кхуаьба а. Уж тlехкьаьча хана совхозе комсомола мутlарашка хьайибаьб хьалха зате механизаторaш А. Сайчея, С. Дуллаев, совхоза кхы белхахой. Цу юкъагlа комсомола комитета парте хьалха метавайн хьалха латта бригадир Анатолий Просвиров.

Совхозе дика оамал а хинна дlалаттал къона коммунисташ цхьа ха дlалаца комсомольски организаце болх бе бусаш хилар. Уж шера а партийни комитето къона коммунист А. Просвиров цхьоалагlча отделене группкомсоргалла могаву. «Надтеречный» совхозе кулгалдеча коммунисташ а. хlаьта цар массане а цул шоашта тlалдала доаухlамера партийни декхар а лерхl.

Шийх коммунистий бенна тешам баьъбу «Кругловский» совхоза комсомольцаша шоай кулгалхоала херяча парте къоначa члена Суханов Мухьаде. Из комсомола комитета кlагалде вахача тlоие комсомольски организаце вахар хlежъяха дьинад. Къоначa токарь вlаштlехьдьмнал кагирхой шийна гонахьа кхотабелга. теркаме гlулакхаш дара уж вараагlбоахилга. Хlаьта хlанз совхоза комсомольций дика гlулакхаш кlезига я дац. Уж шера ка бола кхат чуйаш кхашка чукйина къахьегаш цилар комсомольско-кагирхой пхи агрегат. Цар йоккха дакъа лаьцар ка бола хлат камаьхьа а йоалаш чуйина закхара юкъе.

Коммуниста М. Суханова теам боалаш хетац балхах мукъача хана комсомольцашеи кагирхоштей цхьана совхозни стахкона тlа хьага. Уж хlалхача бlаьсти хан-ханнаьха тренировкаш ярo дика камаьхьа дьеххий футболистий команда. Хьалхара метти ккхйина бlаьстни яхьаш йолча хана «Кругловский» совхозерча футболисташа «Урожай» ДСО республикански совета кара кагателе кубок яьккхар.

Района комсомольски организацешка йоккха лер ют кхыча къоначa коммунисташ а. Хоршаш йолча комсомольски организашке болх бе парте къона 60 член ва. Юкхьаларча комсомольски организацей ийс секретарь къона коммунисташ ба.

Цхьабакъда, комсомолера партийни ядро ялсамьхара иаьк тlа дlахо а лха лаьрхlа а района партийни организацеш. Из зувнаш дукха хо йоалаш хиначa, «Цlене Красновски колхоза комсомоль дека кулгалах» бола КПСС ЦК соцам бийнача партийни актива районни собране.

Комсомола кулгалдара балха тlа цхьайолча партийни организацешта карагlдийначa енача гlулакхашца цхьана хоаш за кхоачамбоацараш а. Къаьстта а чlоагlа да уж «Братский» совхоза партийни комитета балха юкъе. Цига комсомольски организаце боли партийни организацеда бувзам а боацаш, цун терко а йоакхо а йоацаш бу.

Районе дикхий кхоачамбоацараш за комсомольски политдешара гета вlаштlехьъаккхара юкъе. Дlадахача дешара шера парте членаш пропагандисташ болаш 5 кружок мара хиннац. Из бахьан долаш цхьайолча кружокий болх юкъагlбусаш. занятеш локача хьинаре чакхъювлаш. lомаю материал тlагlоллава йоашкаш йола моттигаш нийсьеннай. Парте районо уж а кхыдола а кхоачамбоацараш дlадоахаргда КПСС ЦК соцам кхоачашбеш.

Хlанз Надтеречни районе чуйнна кийчо еш латт Ленински комсомола 50 шу дизара. Комсомола юбилей сийна аьлжача яхье тlа-тlа дукхагlа коллективаша толамаш доах. Хlанзарчоа районе хьалха йоза «Знаменский» совхоза ферма комсомольско-кагирхой коллектив. Совхоза къоначa доаркаша шеве дазанега дlадача 350 тонн шура яккха еача моттиге дах бетта 200 тонн яьккхай. Къоначa хьайбаш лелаераша тешаме дика болх барах хинар да из. Шура йоакккхилга алсамдоах доаркаша Зулай Миневас, Зулай Тамиевас, Тамара Любовас, кхычар.

Комсомола юбилей сийна йола яхь хlара лениа нодагlа гlерайоалаш йоагlа районе. Цу яхье хьалхабьнна йолхараш къона коммунисташ ба. керда. сийлахьа гlулакхаш де шоашкара хьоххамаш тех цар комсомольцаштеи кагирхоштеи.

А. ПЕНЬКОВ,
комсомола обкома отдела заведующий.

Ткъаь етт шу дьахка «Красный молот» завода № 14 йолча цехе балха вера Дьяков Константин. Юххьанца формовщик волаш литейни цехе болх бе волавелар из. Уххаза дlайийдаp из парте членалла а. Шийн професси цо дика lомаярах, дика болхло хиларах вокхагlвоала мастер вир цунах.

СУРТА ТlА: коммунист К. К. Дьяков къоначa формовщика Я. Бергова дика деталь хьа мийтта е еза дlахьехаш воала.

Д. Василенко сурт.

МОРХЕЛ ЛАКХАГlЧА НАЬКЪАШКА

Алексей Берберашвили—спорта мастер, мотоциклашн автомобилашн лахкара Российски Федераце, СССР, дуьнен кавкъашта юкъерчa шийн чемпион а призер а. Цхьабакъда, таьон вай из вувц lилман болхло, духхьашка морхешта тlеда накъаш дахь ма хиллара. Алексей Берберашвили СССР гидрометеослужба лакхача лоамий геофизически института керттера инженер.

Гидрометеослужба — из стационарни станцеш киина ца lеш, экспедицеш а я. цар дахьаьба лоамашка ераш а тlехьа. Тlахказа оборудовани, аппаратура мишта тlайоаккхалургьа цига? Лоамий лакхаленашка транспорт лелийга lалашдехза доргдоаца доалеш доагlа.

Цхьа, цхьаьн хана лоамий транспорт йолеш хургьа, хlаьта из-хьахуле ди август бетта хила е мег. кlема ваьне 1966 шера 18 августе Алексей Берберашвили шийн конструкцигlа йолча мотоцикла тlа а вагlаш дуьненахьа духхьашка тlаььннаве Европе эгтара лакхагlа йолча лоам Ие — Эльбрусе тlа.

1967 шу. Юха а август. Хlаьь спортивни мотоцикла тlа а хайна. Кавказа лоамий керттерча дукъагlа тlехъялга паьрхlар группа. Группе — кросса хьакьехьаре СССР чемпион спорта мастер Юрий Романов, Грузе чемпион спорта мастер Тенгиз Шемабешвили, экспедице начальник Алексей Берберашвили. Хlаьта механизированни лоаман экспедицеца улуе баьнил бола заслуженни спорта мастер Иосиф Кахиани керте вола опытни альпинисташ.

Ке маьхала а йоалаш чакхдаьлар лоаман лакхале карвоозе болар: мотоциклисташ Дотгуз-Орун яззе Кавказски лоама дукъах тlехбаьлар. Юххера а хьакхьочар 1968 шера июль. Хlанз институте комплексни экспедици Памире яхай. Деррчгача балдашта кулгалдеча тlадилад профессор Георгий Суловкелидзена. Хlаьта из лакха лоамец долча работашна lилман балхьан транспорта lалащдар проблема цунна дагайоалле дукха хе я я. Духхьашка механизированни средствашца Эльбруса тlа вала из гlийрта тlенна дукхе шерашца дlахьад.

Хlанз академика Евгений Федорова могадаро эзергдалар да. Альрхьа цу гlулакха кхьаьчча могошалеца дуьнен тlа эггара боккхагlа, Федченко цlерагlча шан лоам тlа мишта лелаургьа. Механизированни группа югергьа Алексей Берберашвила. Воазаш волча альпиниста Виталий Абалакова группа лакха лоам тlа ерьа.

Дмитрий САСОРОВ,
АПН корреспондент.

ЛерттlА йоакхо е студентий

ГРОЗНЕРЧА НЕФТЯНОЙИ ПЕДАГОГИЧЕСКИ ИНСТИТУТИЙ СТУДЕНТАШТА БЫТОВОЙИ МЕДИЦИНСКИ ГlУЛАКХ ДЕЧА ДОАХКАЧА ЦlЕНХАШТТАРЧА КХОАЧАМБОАЦАРЕХ

Нохч-Гlалгlай АССР халкъа тlахьожаза комитета белгалдаьккхар г. Грозне заккехьарча дешара заведеней студенташта жилищно-бытовой медицински гlулакх деча цlенхашттара кхоачамбоацьрaш доахкагa.

Общежитеш lалашъьяц эшан йолча инвентарaца, хlаьта общежитешка цхьайола мебель тиньенай. Педагогически института общежите болх беш яц душевой, сушильни камераш.

Цу институташка яц бытовой предприятеш (парикмахерски, мастерскойш, химчистка приемни пункташ).

Столовеш хlаьнта я, уж лерттlа lалашьян холодильни технологически оборудованеца. Мехкдаьтта института столове 3000 сага дьаьхlа ерригал 100 моттиг мара яц.

Кийчдеча блюдай ассортимент тайп-тайпара яц. Геттара кlезига кийчъю баьцаддаррий, шурий блюдаш. Мехкдаьтта института буфет шин сменах болх беш яц.

Геттара во латт гlулакх педагогически института № 9 йолча столове. 2300 сага гlулакх дарал совгlа цу столовена тlачlоагlъяь я дукха буфеташ, ларекаш. Производственни мощносташ ца тоъар бахьан долаш шийна хьалхашка латта декхар кхоачашде вlаштlехьдалац столове коллектива. Дукха моттигаш нийсду цу столове кхача шийла болаш, блюдаш кийчдара технологи толхоеш. хlаьта шурий продукташ хан-ханнахьа яьхаш уххаш.

Йорийн медицински болхлой кадраца институташ lалаьм ца яр бахьан долаш студенташта, хьехархошта лерттlа медицински гlулакх доаттадац.

Вер лор хила везачa цу институташка шинашка лор мара вац. Мехкдаьтта института лорий здравпункт цул тlа нийса хоалаш яц. Из бахьан долаш цига яц специализированни лорий кабинеташ, торо хилац цамогаш бола нах тlаэца.

Студентий бат вlаштlехьъаккхара дувзаденна цlенхашттара кхоачамбоацарaш хилар бахьан за института кулгалхоша (мехкдаьтта, педагогически институтий проректорaша ин. Батаева, Коновa), столовей, ресторaний треста кулгалхоша (нов. Зулина), чаха гlулакх дара йолча Министерства (нов. Инаркаева) студентий бат вlаштlехьъаккхара долаш йоагlа теркам тlа ца ухьийтилга.

Халкъа тlахьожама комитето шийн соцам тlа института проректора лlа дlаэвашйола цу цlенхашттара кхоачамбоацараш, хlаьта уж сихагlа дlадаккхара декхарийла баьб уж.

1968 шера цхьоалагlа сентябрь тlакхачалехьа общежитенгa, ниесбина нувененна ремонт ергьа, уж мебелаца, кхыйолча эшача инвентараца lалашьергьа, бытовой гlулакх дара йолча предприятешка эшаш йола помещенеш хьожаергьа аьнна ин. Батаева, Козлова аь заявленеш тlаийцар Комитето.

Иштта тlаийцай студенташта кхача лоаттабара гlулакх дикка тоадергьа, цхьа беза деаьна кхача ассортимент шерьергьа, студентий столовешта lалашьяьча технологически оборудованеца, кхьегlамца, мехкдаьтта еригна столовей ресторанийн треста директора Зулинас аь заявлени а.

Мехкдаьтта института халкъа тlахьожама группа (председатель ...) педагогически института (председатель н. Перетолчина) декхарийла яь студенташта бытовой медицински гlулакх шишта лоаттаду ... тlахьожаш лоаттабе.

ТОЛАМИЙ НАЬКЪАШ

Ерриг... соц... ... стратчер... ... дакхарийн ... мехкдаьттахоша 1968 шера хьалхара квартале СССР Министрий Совета ВЦСПС-ея кавора хара тела Цlе байракх ... ала.

Малагlа толамаш даьхал ставопромысловаша ухх шера хьалхара ах шера?

1965 шера хьалхарча ах шера дьаьккхачул 4,3-оаа дукхагlа мехкдаьтта дьаькхьа ... ... кхоачалдча хьалхарча ах шера. Къахьегама оасарча 1.3 процент лаккхьай, декхарех 0,7 йоагlача, ... мехкдаьттане ... ... 25 ... ... 0,6 процент ... ча.

Тlаийца декхараш кхоачашдара новкъестах ду социалистически яхьо, коммунистически къахьегама болана. Из болам чlоагlа баьржаб: 30 бригада, смена, участок я коммунистически къахьегама цlи ена, 575 сагa ва коммунистически къахьегама ударника цlи лелаеш. Коммунистически къахьегама бригадаша, сменаша, участокаша, коммунистически къахьегама ударникаша беча дикача балхо производствона маьха къахьегама хьинар лаккхдаьд.

Къахьегама оасарле дикка лаккхьенний производствон къахьегама вlаштlехьбаьккхара прогрессивни формаш юкъейоалдарах — мехкдаьтта скважинаш телеуправление ялар, газлифтна скважинашка хьежаш хилар, производственни процессашта автоматизаци механизаци ... бахьан ...

Скважинашта даьттан кlалха ремонт ер юкъедоалдаьа ОПР-2 яка автоматически механически гlоагlаш, штангаш хьалагlаш. Цо къахьегама оасарле 30 процент лаккхйир, насосно-компрессорни турбаш а штангаш а тlахьожачеи тlера хьайоахачеи ремонт еча операторaш бу болх чlоагlа атача баьккхар.

Технически хьо дlалоххийтача насосни станцешта, шоллагlча мехкдаьтта доаккхача тlоагlашка толадь фо чулоххийтача, хlаьта иштта насосни станцешта тlоагlашка хьо чулоххийтача автоматизаци ю.

Тlаийца социалистически декхараш кхоачашдара мехкдаьттахоша дикка новкъостал ду экономически реформе а. Из кхоаларгlа шу да «Старогрознефть» мехкдаьтта промысловий управлени планированеи экономически стимулированеи кердача системах болх беш йола.

Дикка лаккхьенний производства эффективность чlоагlа дукхагlа доакхх мехкдаьттен пунна тьайоагlа гlам. Тlехкхоачашъяьй продукцена реализаци йоа плана социалистически декхараш. ах шера плана 101,1 процент кхоачашьяьй.

Лаккхьенний производства рентабельность. планах 9.7 процент мара йоацача 10.2 процентага кхоачаш. Из берригча мехкдаьттахоша карагlаьнна дикка хlа ... ...

Берригача бригадашеи участкашеи бoахама расчет юкъейоалдар бахьан долаш хlара дерриг хьежа а нова а йии хул сота хьахlа йолча производственни фондашка дlаяза хlара ...

Производственни плана тlаийца декхараш тlехкхоачашдарах йинa хилар ххе фонд тьае: производства зегlама фонд (1820 эзар сом), социально-культурни мероприятешна хах чубаха цlенхашна хьалхаш фонд (875 эзар сом), материальни поощрене фонд (513 эзар сом). Цу тlехьарча фондах 20 процент цхьа бахьан заьча болххошта, инженерно-технически болхлошта денар.

Материальни поощрене фонда чотах юкъера лархlача болхлой алапи 13,3 процент лаккхденнай, хlаьта къахьегама оасарле — 56,2 процент.

Социалистически яхье дика йолашо даьлад КПСС XXIII-ча съезда цlераlгlча № 1 йолча мехкдаьтта промысла (мал. Хакакунов), № 3 йолча мехкдаьтта промысла старогрознерски майдане мехкдаьтта доаккхача участка (нач. Боргеев), кхыча коллективаш.

Болх дика бе хьалхьнча ах шера мехкдаьтта скважинашта даьтта кlалха ремонт ераш. Цар болх дика барах пайда ба мехкдаьттa дукха лаккхар, цунна къахьегама оасарле лакхьяьв а. 1968 шера хьалхарча ах шера дикагlдола толамаш даьхад коммунистически къахьегама бригадаша: № 1 йолча мехкдаьтта промысле 234 скважинана ремонт яьча мастер А. П. Недоскаев бригадир волча бригадо, технически нормаш 111,2 процент кхоачаш а еш. 227 скважинана ремонт яьча В. П. Стебунов бригадир волча бригадо, технически нормаш 110,6 процент кхоачаш а еш. 174 скважинана ремонт яьча мастер А. Ф. Батманов бригадир волча бригадо, технически нормаш 110,9 процент кхоачаш а еш, кхычар а.

Социалистически яхье дика хьаккхамаш да кlеарга бурув тохача контора мастерий: планах 1700 метр социалистически декхарах 1750 метр бурув тохa дезача метта 2987 метр бурув техача В. И. Трепеза. Станкобетта планах 288 метр тоха мара ца доагlача 493 метр бурув техад цо шинъара лаьрхlача.

Материальни рузкъа хьалеча беккха лоархlам болаш ба болхлошта юкъе бу кхетама болх. Цо новкъостал ду болхлошта шоай декхар а бокхтонхаш а хlоаргlагlа бовзара. Из болх дукхагlа пайдане хургболча тайпара бу промысла партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша.

Кlезига доархlам болаш беш къахьегама оасарле лаккхъяраш продукци дукхагlа яккхараш рационализаторий новаторий болам а. Из болам ди тlехьа шерашк. Хlанз 319 сагa ва производства рационализаторий новаторий волаш. 138 рационализаторски предложени еняй цаь шера 249 эзар сом пайда а луш. Царех цхьараш беккха пайда луш я.

Дукхача лоархlаме да болхлой говзал лаккхъяра а. Из дика кхета а лет, мехкдаьттахоша хадхама лаккхъю шоай професси, керда болхлой lомабу. Производственно-технически, шоллагlча профессей кхьайолча курсашка шоай квалификаци лаккхйир 355 сагa, тайп-тайпача профессех болх беорболаш 348 сагa lомабьа. хlаьта хlанза иштта lомалуш ва кхы 54 сагa а.

Кердача хьалашка болх беш аьттув бол тlанийна социалистически декхараш толамца кхоачашде. Хlиналехьа а мехкдаьттахоша наччахьалхенна планах совгlа 155 эзар тонн мехкдаьттен 105 миллион кубометр газ еннай. Планал совгlа баьнна пайда 2,8 миллион сом хилар, дикка лаккхьенний къахьегама оасарле. хоалеинад мехкдаьттен газ дикхарга хlалодир.

Шеко яц питилетна кхоалагlча шера иашид шоаш тlаийна социалистически декхараш «Старогрознефть» мехкдаьтта промысловий управлене болхлоша толамий кхоачашдергхилара.

А. ЗУБОВ,
«Старогрознефть» НПУ къахьегамеи алапеи отдела начальник.

Дукха хьакалар бал наха Калустьяни Георгий Минасовичах. Из воаз Партизанскаяни Ленина цlераlгlчеи уламай саьнга латтача № 15 йолча премени обувной пункте доанача. Грозненски № 4 йолча горбыткомбинате чуйоагlача цу премени пункте обувщик волаш къахьеташ ва Георгий Минасович.

26-гlа шу да нов. Калустьяна духхьал цу цхьан метте болх бу. Кlезига за ен из.

Шена, массачахьа а лостам болаш я Георгий Минасовича болх бу моттиг. Шо-шоай моттигашка хоза дlаийбаьб хlоттабаь латт кога гlирс. Уххази вeнaчув бlарг тlаотташ я воя тlабижар кхерам чакхсалоагlа кьаьат тlа а доалдаш «ДикагlйолЧа премени пункта» аьна хоача лехна.

НАХА ЭША ГОВЗАЛ

ДОНАЧА ЦАХАК

тlадаль Нохч-Гlалгlайчен къахьеганхой бытовой хьаштаm lалашзоа министерства къоара варатела цlе ьыппел. Массехк шу да из выппел уж пунктерa ... цl Йоаккха.

Шийх хьана дукха дувна вaн Георгий Минасовича. Массане а саина болх бу-их да а. Йоах шийга дача хаттафанита духьала. Цхьабакъда хьовхенаш кхыдо гечалоахк.

«Тхона дагадоагlачох цхьаь вaй бут дlайбахабиц нов. Калустьяна шийн норма 150—160 процентал кlезигагlа кхоачашъяь. Дукхагlча хана 160—200 процентaга кхоачаю цо шийн норма», — яхаш дуцц нох горбыткомбината директора нов. Рашидова. Иштта дика тешал ду цуина къахьегамхошта бытовой гlулакх дара министерстве а.

Зехьа дaйиадац нов. Калустьяна нах хьийга къа. Йахьагlа шу за цунна коммунистически къахьегама ударник яа сийлен цlи оена. «Советски lаьлан 50 шу» яха значок еннай. Шерра шера цхьалакха а цlей дlалорац Георгий Минасовича lехьа ... нем, тайп-тайпанa сийлен грамоташ ца луш. Уж я № 4 йолча горбыткомбината, облсовпрофа, къахьегамхошта бытовой гlулакх дара министерства. Ерригаш а дlахьархlоча 50-наг дукхагlа я уж. Хlаьта къаьстта дикка совгlат хет цунна наха оалача баркалах.

«Грозненски мехкдаьтта института студент ва со. Кхы-наста оагlа № 15 йолча премени пункте сай кога гlирс тоабайта. Духхачa хана лелаеe ... шинна хlана доалаше хул Георгий Минасовича тоаль туфлеш. Дог тlара баркал ях аз.

Ибрагимова.

«Ростовски халкъа бахама института студенташ да тхо. Нов. Калустьяна тlехдика тоабу кога гlирс. Милана та хоюш, безаме саг ва. Иштта барани дукхагlа хилар лов. Чlоагlа вaьла да тхоашта хаьча гlулакха. Доккха баркал...

В. ...
А. ...

Уж санна долча йоазонех хьадаьа за жалобайн предложенийн книжках.

Со цига йолаш хьачулахьар из хьалсаг.

— —Туфле кlезажув кагбенваб са, — аьлар цхьанне. —тоабайта мегаргбий?

— Хlана мегаш?! Мегаргба. Забоние дlабохахийтаргба аьаьжа аlоргlа нана тоабьо бербаа.

— Кхо ди даьлча коммодмериа за йостейоаз са. тlаикка цlаха а еза.

— Мегаь, хьона долча гlулакха лаьрхlа се фабрике а наха тоабеогба аз. Лоима юхайола.

Новогрозненски мехкдаьтта чакхловлача заводе Воронежера командировке баьхка Вор ул. Цига а дlакхоачаргьа «Аха Йовьай» ...

Общественни вахара а юстара латтац нов. Калустьяни. Итт шу совгlа ха кьаккай по горбыткомбината ревизионни комиссе председатель волаш. Ленински района халкъа суда заместитель хиннав. Йорткомбинате дралехача пенгаста белхоаге член волаш кlезига къахьеган. Моллагlа а шийна тlалиала гlулакх тешаме чакхдоаках. Шийн балха опыт а къоначарна дlалла камаьрша ва. Цухьа оал нох дика сагa. Цу йоапача дешаша дукха чулоац.

А. ЦИЦКИЕВА.

И. Пашова даьккхача сурта тlа Георгий Минасович болх беш воаш.

ДИКА ФУ КИЙЧДЕ

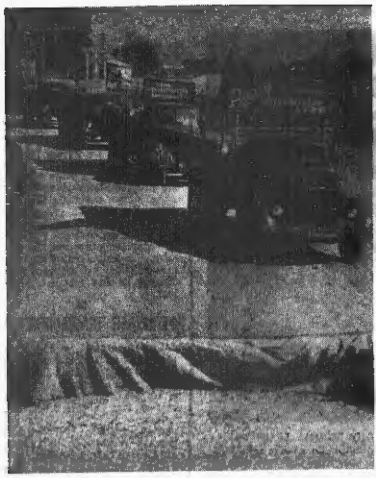

КИРГИЗСКИ ССР. Сокулукски района «Рассвет» колхоза рапорт деннад пачхьалкхана ялат дохнара цхьа шера план кхочушъеш хилара хьокъехь. Ялат дІакэ а дохнаш латт. Закоша совгІа 5 эзар центнер хиъна цу Іош ялат чутесад Дамхен ампарашка.

СУРТА ТІА: «Рассвет» колхоза цІе оьез. В. Утешева сурт.
ТАСС фотохроника.

Контрольно - семенной лаборатори даннех 1968 шера хьувкъана дІадийна фу 98,5 процент кондиционни дар, царех дукхагІа дар І—ІІ классах дар.

Цу даннеша хьахьокх республика дукхагІолча боахамий кулгалхошей специалисташей хаьнахьа фу кийчдеш бойхе вь хилар, ялат чуйцачул тІехьагІа фу цІендаьрга. Ялат цІенйоча машенех боагІача тайпара пайда эцарах доацача хана дерригага фу І—ІІ классага дІакховчадир. Цу дукха дукхача совхозашек колхозашек дика фу дІадийра.

Масала, Надтеречни района «Минеральный» яхача совхозе (керттеода агроном Н. Г. Булдыгин), 1968 шера хьувкъама гурахьа йийнача культурай фу дукхьал І—ІІ классах мара дацар. Урус-Мартана района боахамашка дІадийнар І—ІІ классах дода фу 99 процент. Грозненски — 92 процент дар.

Цхьабакъда, халахета а цхьаболча специалисташа бовтІа мах банзаю юртбоахама культурай хьувкъам лакхбара, дика фу кийчдара. КхоалагІча класса фу дІадерал совгІа хьатІадалара тохкаж ца бав, кондицех доала фу дІадувш а нийслу.

Нитта. Шелковски района Мецниковски цІерагІча колхозе (агроном нов. Крылов) 1508 центнер тІалалара во йола гурахьа дувча рожа фу дІадийра. хІаьта «Коминтерн» яхача колхозе гурахьа дувча рожа 920 центнер.

Гудермесски района «Дружба» колхозе агроном нов. Тимиргутанова беххах хьатІалалове дикат бола тохкаш гурахьа хайна кІина 550 центнер фу дІадийра.

Фу йоах цу фактана?

Эггара хьалха, юртбоахама культурай хьувкъам лакхбора фуна дякала бовтІа мах бойи на хилар хьахьокх.

Іилман практикои хьахьена тІадалара во йола фу дІадийча боахамаша хІора гектара тІара 2—5 центнер кІезигагІа ялат чуэцилга. Цох дика тийшаб вай республика хьалха латтача боахамий специалисташи кулгалхойн. Нагахь санна дикагІолча районированни сортах лакхоча репродукце фу боахама Іалашдойя, хІаьта из пхьоалагІча класса чуле, удобренешка, ядохимикатацита, нийтача обработка ярга, кхинча агротехнически мероприятешка хІалолар юхаметтаоттаргда.

ХІанз гурахьа дув ялат дІаде кийчо еш ба юрта кхахьегамхой. Республика колхозаштем совхозаштем 541860 центнер фу эш. Контрольно-фуна лаборатори даннех эшаш йолча фух вурийтта процент мара тохкам бах ваи 20 июль тІаккхоачаш.

ХІаьта тахкаьчох цхьайтта процент кондиционни да, цох І—ІІ класса нийс процент. Теттара делара лел гурахьа ювча культурай фу кийчдолга, цІендолга, тохкилга.

Гурахьа дийна ялат чуэца долалешна йоаттхъа ди да. хІаьта кондиционни фу дукхьал вурийтта процент мара ди. ХІаьта гурахьа дув ялат дІаде 45—50 ди мара дисадац.

Кийчдаь кондиционни фу дІалелехьа итт-пхийтта ди хьалха мелхаица протравлени яь хила деза. Гурахьа ювча культурай фу цІенде массехк ди мара дисадац. Из тІехьдоаккхе хьатІалалар во долаш хургда, талла а мег.

Грозненски, Наурски, Шелковски санна йолча районашкарча специалисташа фу кийчдента тасса деладарах кийчъаьча фуна фошацара ялат головни яха лазир долаш килар.

ВІалла фу ца кийчдаь боахамаш да хІанз а. Масала, Назрани, Нажай-Юрта, Ведана районашка цхьайкха центнер кондиционни фу дац.

Гурахьа хувча яхата дика фу кийчзар ледара хилара кортера бахьан: ялат цІендеча машинех бизза пайда ца эцар да.

Нитта, Шаьла района «Джалка» яхача совхозе ялат цІенду машинаш (хІаьта уж боахаме ялх я) вурийтталгІа июль тІаккхачалца кхачан ялат цІендеш хиннай. Нитта моттигаш нийсъенний республика кхьча боахамашка. хІаьта фуна лаьоргІа ялат хьаттацика цІен ца деш лит. Цу боахамашкарча специалисташта зиппеннад цІендаьза. Докъадалаш латтача фуна хьатІалалар во хулиргда. ТкъоалагІа июль тІаккхоачаш ергтача республика 11300 центнер фу тІуная болаш да.

Фу докъадара пайда эца беза ворохочистителех, вероиоперуачинех. ХІаьта ворохочистителаша хьалхара чаккхдаьккхачул тІехьагІа мара ялат цІензеча чаалканерча машинех чаккхдаккха йиш яц фу.

Фуна ялат цІендар, кийчдар дика леладу Надтеречни района «Минеральный» яхача совхозе. «Гудермесский» совхозе. Шелковский района «Братский рахарь», «Путь к коммунизму» яхача колхозашка кийчдаь фу дІадувча боарамо кхоачийдаь І—ІІ класса да.

ХІанз берригга теркам тІабахийта беза республика специалисташа гурахьа дувча ялаташта кийчо яра. Ялат цІенду машинаш цхьан сахьата сайца латтийта йиш яц. Дийнаьи буси болх байта беза ялат цІендеча машинашка.

Лоацца аьлча, дерригга низаш оагІаха беза дикача фуна гурахьа дув ялаташ дІадера.

Л. ЧЕТВЕРИКОВА,
республиканскои контрольно-фуна лабораторе керттера агроном-инспектора.

1968 шера 20 июль тІаккхачачул гурахьа ювча культурай фу кийчдар (планах диннача проценташца).

	Планах эшалох такхар	Дерригга	Планах эшача фух кондиционни дар: Царех классах I	II	III
Ачхой-Мартана	20	9	—	4	5
Ведана	43	—	—	—	—
Грозненски	2	1,3	0,5	0,3	05
Гудермесски	38	29	22	7	—
МалгІабика	10	8	3	4	1
С-з Минеральни	15	15	15	—	—
Назрани	13	—	—	—	—
Наурски	26	21	15	4	20
Ножай-Юрта	—	—	—	—	—
Советски	—	—	—	—	—
Сунженски	7	4	—	4	—
Урус-Мартана	20	16	12	1	3
Шаьла	23	5,5	0,5	2	3
Шелковски	53	42	24	16	2
Дерригга МСХ гІолла	18	11	6	4	1
Грозненно	22	18	4	1	13
Республика гІолла	17	11	6	3	2

БАЬЦАДААРАШ ДОВШ ЛАТТ

Ачхой-Мартана района «Орджоникидзевский» совхоза цаІ мара яц сомий бешамаш баьцадаарашш леладу бригада. Цу бригада кулгалдеш ва Дидаев Залимхан.

— Укх баьха фу дергла ховпи-м вац со. Нагахь санна баьцадаарш эппш дене дІа сенна дийнад уж!? — леткъ бригадир.

— Фу хиннад?

— Са бригаде тхъаь гектара тІа баьцадаараш дийнад укх шера. Цу даьнъе пхи гектар нарсаш я (кхо гектар хьалха хьайоалараш, шин гектар тІехьа ъхачараш), цхьайтта гектара тІа хохи кхаь гектара тІа кабуци йийнай. ХІана цу дерригача баьцадаарашка бІарг локкхаш сог вац. ХІаьта хІана санна царна Іунал эшаш за а хиннац.

— Мича бахаб хьа бригада болхлой?

— Совхоза кулгалхой указанех шоллагІча сомий бешамаш лелоеча бригаде гІамгІаш хьаьда нахан са шоантъе а болхло.

— ТІаккха кулгалхошта а специалисташта а хаций баьцадаараш тайса дита йиш йоаций-га?

— Хон хургда даьра. Керттерча агронома хІаьта а ха ма дезий из! ХІаьта хІанз вай кхай тІа дІалолхе пайна а ховрга...

Даха дІаэттар тхо хьалха хьайоала нарсаш йийнача. Кхай тІа цхьаь Іохайна вагІа хаьло. Бакъдар аьлча, нарсаш дика хиннай. ХІанале шозза гулъаьй уж. ХІаьта хІанз санна мара гІулакх ца дойя цу участка тІара кхы нарс чуяхье тамаш я. Цох шековала везаш а вац. Цхьа-дале нарсий хетолгаш ІажагІдала доладеннад, шоллагІа-дале нарсаш гоамъала йоласиннай. Хий ца хилча кулаш да ца, вешта массехк кош аргаа ве баьцадаарашта хий диллараш я. Совхозе йолаш я цхьа догІаш хьисапе хий детта установка. Бакъда укх бетта 24-ча дийнахь деакъа канна мара болх бе йолаеннарш из. Техника тоъаш йоаш бека тІера бапкха гІерт совхоза кулгалхой. Бакъда, ала дов гІа цхьаьнха: нагахь санна нарсашта шортта хий куле кхы а шин хьувкъам чуба йиш хургья.

— Іа кхач ве деларгволаш деп тха гІулакх болхлой кхай тІа болх беш хилча а, — йоак Дидаев Залимхана, — тоъаш транспорт. Нитта, бригада беррнгача болхлоша 23-ча дийнахь гулъаь нарсаш шоллагІча дийнахь мара дІаякхьанзар кхай тІара. ХІаьта нарсаш-м шин-кхаь сахьата маьлхе лийтача талка ма талхий.

Оалаш ма дарра, хий яьккха мара/ да тІаоагІаргвоацаш дар кабуц дІайийнача кхай тІа йоалла сурт. Ерригача участка тІа бІаргагуш хІама дацар йоархІ мара.

— Ер фуд?

— Ер даьра я тха кабуц. Цец ма вала хьо, дІаюкъе а ваьле Іа оасара буц кІезиг-дукха кулгашца дІа-юкха а йоаржаеш хьоже бІаргагургья хьона кабуц я.

Шекволлаш юкъеваьлар со йоархІашта.

Бакъда бригадира дийцар. Хила а хиннар ер кабуц йийна участок.

— Оасар хІана даьлац кабуца. Йовш ма йий из?

— Кабуца оасар дарал хьалха чуэца за хьатІаатта яда нарсаш гулъеш хиннад тхо, хІаьта шоллагІа нарсаш гулъяь дьаьча болхлой дІабигаб кхыча бригаде, — йоах Залимхана.

— Болхлой дІабига-м шоллагІа ди мара мичад. ХьанхагІа де йиш ецвоий оасар? — хетт аз. Дукъала ала хІама довцаш вацар бригадир.

Цу тайппарча хьала тІа ба хозаш а. Сихха хий дилла деза помидорашта а тІеха хьахулача нарсашта а.

Сухалбе беза совхоа кулгалхоша дика хьехиннача баьцадаарашта дергІа гІулакх лоаттадара, уж доа ца дара. ДІахьоха ца дезаш ха ма хой царна консервни заводе дІаккхуьа баьцадаараш яна ца хилча цох тела мах дика чухьнахьа бергболга. ХІаьта цох боахама довкха ве кул. Из ве хиннна ца Іеш, баьцадаараш довраш кхы а довккагІа ве хургда совхоза, болх дІахо а хІана санна бойя.

М. РАШИДОВ.

Дика шенара своина хьалхаьий укх шера вай республикерча колхозашен совхозашен. Из чанкхьнинхара ийчо еш я Нехч-ГІалгІайчен шинар дІаяккхача заводан коллектив. ТІанйцача социалистически декхарех 15-ча августега кхачаш чаккхдала дезаш да заводера ремонтни балхаш. ХІаьта хІанзлехьа капитальни текущи ремонт яра балхаш 80 процент совгІа чаккхдаьннад. Къьвсута дика къахьег ремонтеча Абдурашидов Эльмирзас, Мидаев Ахьмеда, Саламов Абу-Муслима, Абзиев ІабдуллаІс, кхычар. Цар смена нормаш 125—130 процент кхоачашъю.

СУРТА ТІА: ремонт еш ба А. Мидаеви, А.-М. Саламови.
И. Плиева сурт.

ХЬАЛХАРА МОТТИГ ДІАХЕЦАЦ

Грозненски аьшкабетона конструкцей заводе Деменко Николай Кондратьевича кулгалдеча шоллагІача цеха коллектив 26-ча июлага кхоачаш воархІ бетта планал совгІа арахийча аьшкабетона изделеш 1550 кубически метр я. хІаьта ер бутт чакхбаладехьа кхы а эзараш кубически метраш продукци арахецаргья.

Арахецача продукцега дІабола мах лоаркарах укх шера пачхьалкхена кхедаь ахча 2,5 эзар сом да. хІаьта къахьегама оасарде планах даьрхІачул 4 процент лакхъяьй.

Шин дийнахь са а лоІаш пхе дийнахь бош беча кІирага доалара чІоагІа кийчо йир оаха. — йоах цеха воккхагІволча инженера Котельников Виктор Афанасьевича. Хьалха санна смена хьаьрача хана е смена дІалуча хана 15—20 минут балха ха йоаяц, техниках, оборудованех бизза пайда ийбу. Цох докъха беркат даьннад. Из хьахьокх укх масала: соалха укх хана арахийца хинначул 1600 кубически метр аьшкабетона изделеш дукхагІа арахийцай цехо.

Цул продукци вай республикена гІишлош хьалъеча а Ростове, Краснодаре, Дагестане, кхычахьа а дІаккхухьийт. Цудухьа завода марка сий лакха лоаттадара чІоагІа къовсам лоаттабу цеха коллективо. Цу декхарех а из дика лоархІаю. Брак йоацаш бу болх. Дукха ха йоацаш Къилбаседа-Кавказе эггара хьалха цига арахеца йолаьй 5 метр дІоахал дола канализационни турбаш. ХІанз арахеца кийчъеш я царел а дикагІа йола цхьаькха тайпара канализационни турбаш. Уж гІишлошъероша чІоагІа хоатташ я.

Коммунистически къахьегама сийлен цІи лаккхара тІехьаро социалистически яхь а ди тІехьа шерагІа ложаш я цехо. Цу яхье хьалхара моттиг яьккхача бутт чакхбаьлча карара кара тела Ше вымпел, ахчан преми хьожаю. цхьайолча хана къьстта дика къахьийта болхлой мах боацаш путевкаш а яле салоІача цІагІа е санаторешка бохийт. ХІаналехьа коммунистически къахьегама сийлен цІи еннай 80 болхлочоа.

Цеха болхлоша чІоагІа къовсам лоаттабу металл. гІишлош материалаш кхоара я. Хьалха дІадахача шерашка 2—3 метр йола аьшкасаьргаш, гІоваш пайдана доацаш а лоархІаш дІаккхувсар. Металл ца тоъаш болх сеца латташ дукха моттигаш хилар. ХІанз кхыча тайпара да сурт. Отхоламта дІаухаш хиина аьшкасаьргаш, гІовраш вІашагІа а хетташ царех пайда ийбу. Цул совгІа пайда эна болабаьб тІекчІоагІача аьшкасаьргах. Из бахьан долаш хІана дукха металл кхоаду.

КарагІдийнарех кхоачамбац цеха болхлоша. Шоай социалистически декхараш сентябрь бетта кхоачашде дерхІ пар. Къьстта дика къахьег Бабенко Евгений, Рыжков Николай, Крамалев Анатолий керте латтача арматурщикий, бетонщикий бригадаша. Цар хІара сменагІа нормаш 125—130 процент кхоачашъю.

Б. КОСТОЕВ.

РЕМОНТНИКИЙ ТОЛАМАШ

Грозненски ремонтно - механически заводе керттерчарех цаІ я мехкдаьтта оборудованена ремонт ю участок. Цудухьа завода чІоагІа лоархІаме да цун коллективо дика болх бар. Участка партийни, профсоюзни организацеша шоай берригa а теркам тІабахийтаб коллективе шерра социалистически яхь йоаржара, пятилетка план хавал хьалха кхоачашъяра коллектив оаргагІъяккхара.

Нагахь санна яхье дакъа лоаца вІаштта кхаь бетта хьалхара моттиг йолккхе цун говзалга хьежжа «дикагІа вола токарь, слесарь» яха цІераш тел, ялх бетта хьалхле делаьча болхлочун сурт «Завода дикагІа бола нах» яхача доска тІа хьалтох. хІаьта шера яхье хьалха лаьттача болхлочун тайпан цІи завода «Сийлен книжка тІа» дІаяздю. хІаьта цунна памятни свидетельство а лу.

Дика къахьег участка коллективо пятилетка кхоалагІча шера. хІанале воорхІ бетта план кхоачашъяьй цо. эзапал совгІа арахийна продукци 25 июль тІаккхоачаш 46 эзар сома маьха яр. Участок насосашта, лебедкашта, турбобурашта, кхыйолча бурувдеттача, мехкдаьтта доахача оборудованена ремонт еш я. Цул совгІа укх шера уххаза хьале доладьа бехача наха чІоагІа эшаш кола цІенойка хина отоплени ара дола «Огонек» яха яьш. ХІанале участке 21 яй арахийцаб, уж бахача наха дика дІаяц.

Участка мастера Хажиев Лаьчас лувш шоай коллективех: «1967 шера итогех тха участка паотконеж, заводоуправлений карара кара тела цІе байракх хьожаяьяр, укх шера из карара ца яйта лага да тхо. Тха участке «Грознефть» объединенера йоагІачарел совгІа «Дагнефть» объединенера, «Ставропольбурнефтегазоразв е дка» яхача трестера, кхыйолча организацешкара кхоач ремонт е езаш йола оборудовани. Тхоай декхарех дика лоархІаду тхо. Нитта июль бетта 5 тонна стандартни йоацача оборудованена ремонт е декхарийна дар тхо. хІанале 13,2 тонн оборудованена ремонт яь даьннад тхо. 68 эзар сома маьха йолча бурувдеттача, мехкдаьтта доахача оборудованена ремонт е езача. хІанале 68,5 эзар сома маьха йолча оборудованена ремонт яьй.

Шин пхи шІеж санна дика йоаш Лаьчийна участок. 1957 шера веза уххаза нохчий эІамига сог Л. Хажиев, цу хана дукха хийшш я ваияр из. цхьаккха а балха говзал а яцар. Хала дале а, дийнахь болх беш, сайрийна школе ухаш даьккхаб цо массехк шу. 1962 шера заводо Грозненски мехкдаьтта институте деша вахийтар из. хІаьта пхи шу доаллаше а институт толамца чаккхъ а яьккха заводе юхаверa Лаьча.

Коллективо доахача толамашта юкъе хьинаре дакъа доаш завода ветеранаша коммунисташа Н. Ф. Грачева, Н. Н. Смольникова В. И. Панчешков. тІалоагІача шера 20 шу дузараш уж заводе балха баьхка. Цаа Іоагъаб ба участке дукхагІбола слесараш, токараш, сварщикаш. Социалистическа яхье хьалха латтача ветеранаш сурташ Сийлен доска тІа хьалтеха да.

А. ГАДАБОРШЕВ.

АНГЛИ ФИНАНСОВИ КРИЗИСА ГОТЪЯЬЙ

Англе финансови хьанон капиталистически дунен резервни валюта хиларах таьра стерлингай фунтах дІахо хургдолчох юха хьоалаь хьалдарий гІозараш. Йоккха дискусси хьайнай цу даьхъа. Из хьахилара бахьан оттар дукха за йоацаш Базеле хиллача дунен халкъашта юкъерча банкий совещане Англена 2 миллиард доллар ле аьнна да решени.

Укх шера сентябрь бетта кертерча капиталистически пхьегІолча базельски совещане юкхеа нийсъяь а чІоагІъаь а эргІолча кердача соглашене хьоайир эгтара а вІашдухьаьлара уйлаш. Дукха ца йоацаш дунен халкъашта юкъера валютни фонда раьза хилар Англена 1400 миллион доллар лала. «Брюссельски» шин миллиардаца цхьаьнэ из вІалахийта деза «стерлингови чотех дІадахар юхаметтаоттадара». Доазол дехьарча банкашкара Англе дукхкхазь а новкъостал дехарна кхерабеннача депутаташа аьча хаттараьшта жоп луш финансий министра Дженкинса аьлар. Базеле аь соглашени «вием а о. аргІанара кредит а дац, Англета арахьара долла декхар це лакх а дац».

Фуд из хІаьта?

Цу хаттара жоп луш англичанашта гІайгІане йолча стерлингай фунта ноябрьски девальвацега юхарал воза. Дика гуш да девальване мехка экономически хьал вочаланкхар. чуроча рынке цо чІоагІа мах лаккхар, ше кхоачашле лаьохІа декхар чакх а даккханзар. вешта аьлча английски экспорт лакхъеш импорт юхаоеех лаьохІача арахьарча рынке экспортно-импортни маьхий юкъоттие искусственно хувцора наькъаца платежни баланса дефицит кІезигаьязар.

ХІанзара базельски соглашени девальваце кхыча воче оагІонаш дукхьала шийца гІулакх доагІаш я. Арахьара стерлингови чоташ делаерий стерлингай фунтах боль тешаме боабир цо. цу Сити хьайийлачи чоташкара капитал дІаадара процессия а йиз.

Ишта йолча чотах Сити хьайийлалаьо тайп-тайпанча хамашка шоай валютни резервай дикха лоаккхача даьхкъах стерлингай фунташ е базза болча а Англе беча инзах ца лиза ца доалача мехкашта. Стерлингови чоташкара дукхагІйола ахча стерлингови зона мехкий да. Цу мехкаша дунен халкъашта юкъера шоай расчеташ стерлингай фунтех делаю.

Цу тайпара, стерлингай фунто отталаь хинна дунен халкъашта юкъерча резервни валюта хьал стерлингови чотех лелаерашта мегаш дар фунтах массане а чІоагІа лоархІаш йола валюта из мел йолча хана. Укх шера 1 апреле кхаччалца йолча хамтаца стерлингови чоташна лабохІача Англега йоалла берригга декхар хІама ца эшаш 5,5 миллиард стерлингай фунт да. Английски валюта мах 14,3 процент лоабаь йола стерлингай фунта девальваци хиларох стерлингови чоташ делаьрашта хІара миллиона тІера 143000 стерлингай фунта зе хилар. Цу хана вера стерлингови зона дукха йола мехкаш тайпан бовпача фунташта тІа-тІа дукхагІа дІалахара лолаш а из лоацца е кхыча валютаца хувца а гІерт. хІана аьлча кхы лозейна аьлча кердча девальвацеи хила езача лохерча лагІа тІа датта еза стерлингай фунт. Ишта шийгара хІалехараш дІададанза алакар Англи.

Ноацал хьалха ше йиначча тайпана юка деалада гапала валютаи Англе ... официальни резерв 1100 миллион стерлингай фунтал кІезига тІехкилара лоархІаш беча атта дол...зоргаш стерлингови чотех шийгара дІалехараш Англена мел кхераме да. къаьстта чехка экономически кхьоара хьал дІахо а талаш хилара тІехьа беча хІаьта а. ХІанзара финансови цу чаккхдалорга вог йоах дефицит 300—350 миллион стерлингай фунт а йолаш.

Базельски соглашенех 12 капиталистически мехк раьза хилар мехкашна дІалехарави стерлингови чотех кхоачашде. дерригга а хьийнача шин миллиарда долларга кхоачаш хилалза ... а чІоагІа валюта хувца. Кхьча дешашца аьлча стерлингови чотех хІара шийгара дІалехар Англе дІатоаргІа аьла ахчанга. Цу чотах йола юкъара сумма кІезигъергья. цхьабакъда цу хана чухь шийна соеэстваш ааа раьза хиннача доазол дехьарча банкашта кхетталча суммай пекхар тІа а доаьоргда. Цу банкашта дукхьал цхьан хІаманца мара яц — хІанз Англи декхарийла я уж тайпара финансови претензеш ІалашаІте чехка кхоачашъе, уж кхоачашъе средстваш а яц. хІаьта доазол дехьарча банкашта дІадала деза декхар 10 шера лаьхІа да. Цу тайпара, английски правительствага итт шера салаІа йиш хургйола ха кхоач. Цу хана чухь шийн экономически хьал тоаларга вог йоах ца. тІехьагІа декхараш дІалала йиш хургйолаш.

Ше аьккхача соглашене психологически эффект хилара а вог йоах Англе правительства. Цунна хет стерлингай фунт керда хьаллоацаш хилараш болча хІама стерлингови зона мехкий стерлингови резерва хьаькъехьа бола кхерам дох а хургба. стерлингови чотах тІера лаккха хІама тІера лакха ца делаш хилараш тефа а дерзга уж, аьйна Англена ишта лоархІаме кхаш шоллагІа закъа чаккхдаьккхар. хІана аьлча дукхчанеша а йоах капиталистически дунен тІа юкъара валютно-финансови кризис йолугъья цу хана.

Ишта мехкий банкираш Англена новкъостал де ийча хилар дукхьал стерлингови чотах операци еча мара зоржаш дац. соглашене хьалех цаІ за цу средствай чотах платежни баланса дефицит яла е кхьоаьл арахьара декхараш дІатаьра Англе бакъе ца хилар. Финансови кешай ховзаш йолча специалиста Гордон Тетеое «Файнэншл таймса» тІа белгалдоакка, шоаш цу новкъостал кхача гІулакхташка доложале банкирий безам ца хилар платежни торгови балансгай дефицит дІаялар тІа-тІа халагІа хулга за яхаш.

Англе финансови хьал мел хала да гучаде обшинай палате дІаьча хаттарех цхьанена Дженкинса денпача жопах я. 1964 шера дехз английски правительствос 13-зза новкъостал тийхаз доазол дехьарча банкирашкарен дунен халкъашта юкъерча организацешкарен. аьлар цо. Стерлингови чотах тІоча декхарех дІадоацаш. Англета арахьара доалла декхар 4—5 миллиарда стерлингай фунт хулаш за. йоах «Гордиан» яхача газето.

Англе финансови кризис капиталистически дунен юкъарча валютно-финансови кризиса дакъа да. Дунен халкъашта юкъерча банкираша стерлингай фунт вІалкха а хьаллацар дег цІена хилараш а доацаш, американски доллар санна стерлингай фунт а цхьа чІоагІІола йола валютно-финансови системе лоцачара дІалала йиш хилха лаьоІа зеш да. ХІаьта Англи ишта хьаллоацаш хиларах тІа-тІа дукхагІа экономически хьакъехьа доазол дехьарча банкашта карайола.

О. ПИВОВАРОВ,
(ТАСС корр.).

Лондон.

МЕДИЦИНСКИ АКТИВА СОБРАНИ

Парте Грозненски горкома лекционни зале хилар городерча медицински болхлой актива собрани. «СССР Лаккехьарча Совета йиъллагІча Сесси решенешка хьежжа городерча медицински болхлоита хьалхашка затта декхараш» яха доклад йир Горздравотдела заведующе Г. П. Перепелкина.

Докладчика а прениех къамьлаш даьча городерча пхьоалагІча больница керттерча лоро нов. Казеинас. скори помоща станце керттерча лоро нов. Аушева, кхоалагІча больница медицински сестрай совета председатель нов. Ногас городерча керттерча стоматолога нов. Гуль, пхьоалагІча поликлиника керттерча лоро нов. Ролинас, кхычар дийцар тІоахьарча шерашка городерча къахьегамхошта медицински гІулакх дикагІа вІаштІехьдоаккхаш медицински болхлоша беча балхах.

Собране къамаьлаш даьраша нитта белгалдаьккхар городе бахача наьха уцахцІено лорадра лаьръе беча балхадара дукха кхоачамбоацараш. уж дІадахара наькъаш.

Собране къамаьлд дир республика уцахцІено лорадра министра М. Т. Индербиева.

Дийцача дешах йола резолюци тІайийцар собране хиннарша.

Собране такъа леаш вар КПСС Грозненски горкома секретарь С. О. Зоев.

С. СУЛТАНОВ.

«СЕРДАЛО»
3-гІа агІ. 30 июль, 1968 шу.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

МАЛХБУЗЕН ГЕРМАНЕ МИЛИТАРИСТАША ЛЕХАРАШ

Укх тIеххьарчу хана юкъарчал доладаш социалистически мехкий доазошта юххе дунен халкъашта юкъерча империалистически реакце хьалхдоаш долча ФРГ-а милитаристски пиэаша лаххбаьб цоай болх.

Дукха ха йоаццаш Балтике традиционни спортивни цIей да аьнна Килерча тIема-форда базе НАТО тIема блока юкъе даьхьа лоацача мехкий байракхаш а йолаш тIема кемашка хьажар хилар. ХIаьта аьяр ФРГ къулбехьа «Комбри» яха бундесвера фецарча десантнин фецарча транспортнин доакъой маневраш. Уж еча хана, ненайоазоно белгалдоаккхаш ма хиллара, «парашютни десанташ чукхувса Iомалора». Август бетта хургйолча «сира бобр» яхача маневрашка бундесвер НАТО цхьадолча мехкий эскаращца цхьана хин доазонашка такхъфовлен хин тIеккъювлен» Iомалургья.

Юкхера а, хьаккхайкадаьд, сентябрь бутт юкъокхаьчача ФРГ-а къулбехьен даькъ тIа «Iаьржа лом» яха маневраш е лаьрхIад, аьнна. Цига бундесвера дивизеш американски эскаращна цхьана «эскарон... авиационни довкъоашен цхьана беча тIема, хIаьта ишта дуккхача къамий эскар материально-технически Iалашдара а Iомалургья». Укх тIеххьарча деношка Чехословаке доазонашта юххе еча цу провокационни маневраша де лерхIораш шоаш мадарра гучадаларах, Малхбузен Германе кепайоазоно мадора, ФРГ-а правительствон кийча я маневраш кхыча хана а кхыча моттиге а ц, яхаш. Цу тайпара, массехк иттанн километраш малхбузехьа ергйолаш маневраш дIахо яхьаро хIама хувций тешш: маневраш лоалехарча социалистически мехкашта дуьхьалара я, къаьстта аьлча Чехословакена дуьхьалара цIенхашта йола провокаци я.

Милитаристски реваншистски уйла дагахьа социалистически мехкий хоазонашка еш йола провокацеш, мадарра аьлча, ФРГ-ах доалла керда хIама дац. Цхьабаккъда, шийна терко тIайохийташ ха уж провокацеш Чехословаке чурча реакце ший болх лаккхбаьча «хийна» уж дикка айлар.

Дунен халкъашта юкъера империализм гIерт социалистически мехкашта дуьхьалара диверсеш ладаьхе, пар цхьоагIо йохае, социалистически общество чура толхае. Империалистически реакце лехарашта жоп луш дуне социалистически содружества шийн мулIараш чIоагIаьа кхотаду. Пролетарски интернационализма принципашта тешаме йолча Советски Союзо, кхыча социалистически мехкашца шоаш кийча да йоах социалистически карагIаьнинараш лоралара Чехословаке коммунисташта, берригача къахьегамхошта дезаш дола новкъостал де. «Оаха цIаккха могийтаргдац, — йоах социалистически мехкий пежаршка йолча партей делегацеша Варшаве ВIашагIкхийттача тIахьцача письмо тIа, — империализмо машара а машаре йоацача а наькъаца, цо чура я арахьара тIаена социалистически системах Iургдаккхар, цо шийна болча пайдана Европе низам юкъемоттиг хувцар».

ГОНОЛУЛУА ТIЕХЬАГIА

Гонолулу 24 сахьата хиннача США президента Джонсонен цуи Къулбехьен Вьетнамерчу «коллега» Тхиеуи совещане результаташа фу хилар цох аьнна йола уйла а чуйоссайир, чIоаггIа халахетар а дир Вьетнаме машар хиларга кIезиг йукха а дег доаккхаш хиннача малхбузерча общественносто даьъханен кепайоазонечи. Совещани хилалохьа хьалхха малхбузен кепайоазоно, къаьстта аьлча американскичо а, зег ховдар Джонсона Вьетнамски оагIоне дIадехарий терко оргхиларга, еттара хьалха цо ДРВ-аяа оаhхарна саиее етта бомбаш социйтарг хиларга, пунца Париже еча беседай толам балара эша хьалаш хьалхдайтарг хиларга. Из хиллацар.

Вьетнаме машар оттабара ДРВ'ана етта бомбаш соцорах дола а Къулбехьен Вьетнамера американски эскар арадаккхарах дола а дешаш оIалла хьоаха а довзар Гонолулу. Пунах доаххал а дош дийцар пресс-конференце «президента» Тхиеус: сайгонски марионеткана муъ къабелар (чхеесалагIа лу яв) «хотальначун», переговораш еча хана шо де лаьрдIар даьчун къамаьл де. Джонсона шо а аьлар бомбаш еттила соцадерахи американски эскараш араладарахи дола дешаш дийцар йоаш хувца хабараш «шо мадарра тIурилг а да, дагалаьла хIама а да», аьнна.

Фу зийшаз хIаьта Гонолулу?

Дукхача дешаех латтача комюникех гучох, ВIашагIкхийттача Штаташа шин загара йоацаш дIакхайхадир шоаш Тхиеу вииза хьаллоацаш хилар. «Нью-Йорк таймса» хетачох, Къулбехьен Вьетнама «президента» Джонсона тешавир США-е Къулбехьен Вьетнам мукъаякхара Къаман фронтаца цхьаккхе а гIулакх неладеддоацаш хиларахи машара новкъа бозакха гIа хилараx тарра Къулбехьен Вьетнаме коалиционни правительство хьалга идея хьаллоацарг ца хиларахи. На чеш хиларах ВIашагIкхийттача Штаташа дIалийхар Къулбехьен Вьетнама эскар кхы а дукхагIа хилийтар: повенеш «самообороне эскараш» яхарчинех цхьана шу чакхдалаш сайгонски режима тIеха кхааш 1 миллион сагага кхача деза. Вовкъаллар аьлча, духхьал мий цIожа мара кхы хIама дага ца доаллача Тхиеуна ишта дола «кIезига хIамаш» новкъа дац.

Хоьш малий, миллион сагах латта Къулбехьен Вьетнама эскар (цу тIа хIанз Къулбехьен Вьетнаме йоза 600 эзар американски салте а) машар оттабара оIашагIдоллаш дац. Вьетнаме тIема эскалаци яра шийн даькъаца ниг дIахо хьош я ВIашагIкхийтта Штаташ. Цу хьакъехьа ехетаю воецачоа хаьда доашхаш дийцар США обороны министра Клиффорда. Гонолулура ше цIавеча цо белгалдаьккхар, США Вьетнамера ший политика «цхьаина а тайлара хувца» дага ца хилар, США керда тIема дийчонаш еш хилар. ВIашагIкхийттача Штаташа стратегелеи тактикален хувцамаш хургда аьна хетар «гIалат хургхилар».

Гонолулу хиннача совещане итогаш ювцаш Парижерча ДРВ-а делегаце вижало белгалдаьккхар, дувлаш дар Вьетнамера агрессивни тIом сихбар хилар. «Цунца, — аьлар цо, — США правительства новкъарле ю Париже еча беседай толам балара».

Тамашийла дац агрессивни тIом сацийтар хаьдда дIадехаш Парижерча переговораш цхьа дикадар дарга дог доахаш йола американски общественность Iехаллар.

США-ра моллагIа гIулакхаш хургдолча президентски хоржамашта чIагIолла дувцаш хилараx, «Нью-Йорк таймса» яхачох, Гонолулу хиннача совещане итогаша гIадвугаш дола керда политически хIама хилийзар вице-президентагахьа Хамфрегахьа демократически партегара эттара тешаме волча президентала рохийтача кандидатагахьа бараша.

Хэмфре цIи айхха ювзаенна я США правительствана, тIаккха, Вьетнамерча агрессеца а. Американски общественноста дагалаттарий лоархIам а беш, Хэмфрегахьара барша лийрхIалар, Тхиеуна шо переговораш еча хана Джонсона хоржамашка Хамфре дог доахилге толхаергьяц, аьнна. Цхьабаккъда, йоах «Нью-Йорк таймса», Гонолулу хиннача совещане карагIаьнначо «ВIашагIкхийттача Штаташка йолча тIема дуьхьалбарий дагалаттар кIезига къоабал а дергда, политически хьакъехьа эсе дола Хэмфри правительствацем це лоаттабеча тIемацен цхьаттарра лоархIаш хилар кIезига лох а дергда».

Хэмфрегахьарча цхьабараша Вьетнаме бега тIема юкъе «шо дакъа лоацаш ца хилар дIахьоакхар духьа вице-президента постера оттаяна гIо аьнна цуна хьехамаш деча кхаьчал гIулакх. На гIулакх мога а на деп, хIана аьлча тIемапа «гIулакх лоацаш шо хилар» дIахьоакха Хамфрена мого тамаш хеташ», «Нью-Йорк таймса» йоах. президентала рохийтача кандидата дIахьокха деза «Хэмфре юкъарча политика чулоацам къаьгга Джонсона политикал эргаш хургхилар, кхы валла хIама дене а Вьетнаме Джонсона хаьдда делаеча позицех хиина а».

ХIанзалца из хIама даьдац Хэмфро. Хила тарлургдолаш за из доп цхьадолча даькъе лаххохьа хьоаль хиннача пресс-конференце Тхиеус аьлча къамаьло доаххаш. Ассошийтед Пресса корреспондента яхачох, сайгонски «президента» хьахайтар «Вашингтоне правительство хувцалаларах Вьетнам хьаллоацаш йола американски позици хувцалург ца хилар».

Фу дергда хIаьта! Президента Джонсона цу хьакъехьа хаьдда тешам бепна хила мег Тхиеуз.

БОННЕРА ХЬАЬШИЯ ВАШИНГТОНЕ

Укх кIирагIа Бонна вокхача шин вижало — оборона министра Шредерен финансай министра Штраусен — Вашингтоне переговораш йир шоай американски коллегашца Клиффордаца Фаулерцец а США пачхьалкхен секретарца Раскаца а. Переговорашта юкъе дакъа лоацараша хьалхха дагаеча министерствай цIераша шоаш хьахойт цига даьр тIемаш финансийн хьакъехьара къачаьл хилар. Массала, доазол лехьарча кепайоазоно деча тешалах, переговораш еш дийцар «Кампфпанцер — 70» яха керда танк цхьана арахецара планаш. Малхбузен Германе латтача американски эскарашта еш йолча расходий валютни компенсаце проблемаш. Малхбузен Германе оагIоно тIоагIадр ФРГ-а ВВС-ага «фантома» яха 88 истребитель-бомбардировщики «старфайтера» яха ох бIаь истребитель-бомбардировщики эла эцараIаш дола США-га 1,4 миллиард доллар мах бола керда тIема заказ де ше кийча хилар.

Цхьабанза переговораш чаккхьлавар духхьал цIена финансовни обороннии темаш мара йоацаш Гонолулу хиннача тIехьагIа ший Тхиеуга рагчо салоIаи вола президент Джонсон сагото вавлар Iалзъмате чехка Вашингтоне. Хьаллехьа я отталяа программа тIа оттазаь доаццашехьа а Боннера баьхкача хьаьшашка вIашагIкхийтта хилар из.

Шаккхе а пачхахьалкхе вIаши юво империалистически юкъарча хьаштана тIоагIъча тIема-политически союзо. ХIаьта ВIашагIкхийттача Штаташа шоай аргIаш Малхбузерча Германех лерхI социалистически мехкашта дуьхьаларча къовсамо йола тIема-политически планашц. Дуьхьал цудухьа, довзол лехьарча кепайоазоно деча хоамий уйла йича, Вашингтоне переговорашка керттерчарех цхьа дош дар, кошк мадарра шийн дитт социалистически мехкашта дуьхьал дерзаль йола НАТО блок «дIахо а чIоагIъяр», хIаьта ишта цу блока Европера диверсионни антисоциалистически болх лаккхбар а.

С. ИВАНОВ,
А. РАЧНОВ.
(ТАСС).

СОФИЕ КХАЬЧАЙ IX ДЕРРИГДУНЕН БАГИРХОЙИ СТУДЕНТИЙН ФЕСТИВАЛЕ ЯХА СОВЕТСКИ ДЕЛЕГАЦИ.

СОФИЙСКИ ВОКЗАЛЕ СОВЕТСКИ ДЕЛЕГАЦЕНА НАКЪАБАЬХКАР. БЕЗАЧА ХЬАЬШАШТА — ПИОНЕРСКИ ГАЛСТУКАШ.

БТА—ТАСС-а телефото.

ХАННАХЬА КИЙЧЪЯЬ ЯХА ШКОЛАШ

БЕХКТОКХАМЕ ХА

Гудермесски района массайолча педагогически коллективаша школа дикагIен сихагIен кийчъярах социалистически дехкараш тIанийцар. Горисполкома, парте горкома, просвещене болхлой профсоюза карора кара чела цIо байраxх аякхара яхь яьржар массайолча школашта юкъе.

Дешара шу йисте а халале кердолча дешара шера эттара хьалха деша гIоргIоза бераш белгалдир. Укх шера парташ тIа эттара хьалха Iохевшагтза 1658 бер.

Нарпа июнь бутт чаккхбаллалца занятеш йно школай дикагIболча хьехархоша.

Уккхаза аьлча баккъахьа да юкъера школа дийша йистекхха безам бараш тха районе шерагара шерага дукхагIа хуга. Наркa мох ешар долаш да школашка. Педагогически малдашца Iалашъяьй района школаш. Дуккъал кердача оборудованех дешаройтара пособех дIадахийта ахча 25 эзар сом да.

Дика Iалаше яьй районе школашта а хьехархошта а лаьрхIа Iанна эпаргIолча доагера. Йоа хIанале Iалашбаьб района массайолча школеша, хIаьта дахча — 80 процент Iалашдаьд.

Школашта ремонт яра гIулакх а дуккхагIча даьъе дикача хьалашка да. Тахан а тIехь берш чуйца кийча я Врагунски № 2 йола, Н-Герзельски, Ишхой-Юртовски, Суворовски юккъьанарьяр, Кошкельдински, Герзельульски, №№ 3, 4 йола Гудермесски, кхыйола а школаш Iане замалахьа болх бе кийча я №№ 1, 3 йола берий бошамаша пионерий цIаи.

Велгалдаккха деза района цхьайолча предприятеш организацеши школаш кердача дешара шера кийчъеча викка новкъостал даь хилар. Царех я, масала, синтетически каучук доаккха завод, Горгаз, ПМК-6.

Кердача дешара шера доккха совгIат кийчдеьд пачхьалкхено Гудермессен Кошкельды яхача юрта бахача дешархошта. Шиъ керда школа хургья 1-ча сентябре болх беш. Гудермесе — 964 моттига дааьрхIи Кошкельды юрта — 320 моттиг йолаш.

№ 11 йолча гIишлой управлене укх шера эксплуатаце дIачудала лерхI Гудермесо хьалъь йола спортивни корпус. Города катирхой спортивни коллективаши берий спортивни школаши хургья цига шоай занятеш чакхйовхаш.

Цхьабаккъа, массанехьа уча цу тайпара дика гIулакхаш. Дукха кхоачамбоацараш кийслу школаш кердача дешара шера кийчъеча. Аадмат-Юртарча школана хьатIадеш дола 160 моттига лаьрхIа классни цIеной занятеш дIайолалуш кийча ца хилар кхевам болаш да. Гудермессен рекстройучастка на йоккха йола объект хьалъю шоллагIа шу да. Цуи бахьан духхьал хьу на хилар да.

Кхы а йотIа да Ишхой-Юрта цу тайпара балхаш дара гIулакхаш. 160 моттига лаьрхIа классни цIенош пегарча школана хьатIадеш латта ер кхоалагIа шу да. Кхьметтех дешархой шоаш а пецбаьпаб уж балхаш дIаломпаьча Ишхой-Юртовски ремстройучастка гIишлошьечарех. Петаш хьалаетта беза а магак цона.

Новогрозненски юкъерча школе спортивни зал хьалъе йолаеннача шера деша хайна бераш хIанз бархIагIча классе дIачудаьннал. Шерра шера дешархошта доп лу хIанз-хIанз хьалъь йоаккхаргья оаза спортивни зал яхаш. Баькъда дош аьнначна да, гIишло хьалъе йолалъьча я. Цуи бехкебараш «Степной» совхоз кулгалхой ба (директор нов. Воробьев).

Ишхой-Юртовски юкъерча школе 1966-ча шера спортивни зал хьалъе аьнна Нохч-ГIалгIай Министрий Советен парте Гудермесски горкомен решенеш йолашие а цхьаккха а хIана ца деш вагIа «Дружба» колхоза председатель нов. Джамуев, Новогрозненски поселкови Совета председатела нов. Мещерицкен Ишхой-Юрта Совета председатель нов. Висханоеиа а кхоачашлац шоай дехкараш. Нарех хьалхарвар Новогрозненски юккъанцарча школана капитальни ремонт яра эшаш дола 3 эзар сом Iаланде дезаш вар. хIаьта шоллагIвар — Герзеульски бархIшерарча школа учебни мастерской хьалъь йистеаккхара эшаш дола 400 сом Iалашде дезаш. Цхьабаккъда цу шинне а дах хIама дац.

Республика юртбоалама Министерство 1967-ча шера сентябрь бетта дене Врагуны яхача юрта 160 моттиг йола школа хьалъе аьнна проектно-сметни документаци цхьаьккха а хIана ца деш уда. Из бахьан долаш цу юрта яхача берий укх шера юха а кхь сменах деша дезаргда. Цу тайпара школа хьалъе езаш яр Степной юрта а. Цигара бераш нах бахьаче цIагIа дешаш да. Школьни здани ца хилар бахьан долаш «Гудермесский» совхоза 3-тIча отделене даха бераш кхыча юрташка деша ух.

Дешархошта эшаш дола учебникаш, берий кога-гIирс, тIалувха барзкъа хилар тхона тоъал. Школашка столовеш с буфеташ хьоедлара деша а кIезига терко ю.

Н. САМОЙЛОВ,
Гудермесски горОНО заведующи.

КЪАХЬЕГАМИ КАПИТАЛИ

ИТАЛИ

НIиранийнахьа цхьаккха а газет арадаьлладац махка.

Полиграфистацарчи солидарносте белгалонна забастовка яш бо ерригача итальянски кепайоазош оттийтаби болхлой. Забастовка яхайкаьб алапаш лаххдиенген къахьегама хьал таделорг белгалден хургболи къахьегама соглашене оттаверга хьедехьш хилар хьаллацаш.

КАНАДА

Св. Лаврентс нанна шлюзий болхлойн гIуланкхарчи нахьки забастовка йола кхоалла кIира хилар бахьан деш юккъешца цу хи тIарча наьнъа болх. Сише патт 270 кема. Забастовка ерша дIаьха хьалаьнамаш кьлан тадеделри алапи лаьхдейгеп.

ИНДИ

Дукха хIама ца вашш теттина сецца Инда ерригача нхулбехьа машиншташа гездаш лелийга. Болх беш бац алапи лахдийта, балха дa лоацадийта, хьокхьегамо къамаш тодийта гIерта машиншахьхой. Цо паьлийташ сецийхь 100 соггIа писса-миракки 150 мухьаш кхукхе машаруташ.

Бихари, Мадхья, Прадеш яхача штаташа пачвахьалкхен гIуланкхарча нахьа забастовка яIаха а шарпуш йоагIа. Цунах дамаь лоацаш барах 4 эзар саг хинна гац.

(ТАСС).

ЭКВАДОР. Шекара эрза чIегIахчахи даь уж цIаюгаш дагIа гаред Бабабийя—Лос Риос провинце столице болхлой районе.

Хосе Солис Кастрой сурт.
ТАСС фотохроника.

САКЪЕРДАМЕ САЛЕIАР

Хоза кийчъяь я № 1 йолча горбыткомбината Калинина цIерагIча поселкерча павильона хьалхашкара майда: хьалъахад цIе байракхилгаш, тайп-тайпара бесаш долча лампочкай гирляндаш, концерта кийчъяь сцена. Кино хьокха площадкаш, бераш ловза моттигаш, лекхаш музыка. Укх тIеххьарча шерашка поселке тракхи а хиина кIаетта дола улицай цIей дIадахьа кийчлуш бар укхаза.

Шей дIалолалала ха хьатIакхачалехьа цхьа кIира хьалхагIа дена улицашка хьаьтехача объявленеех цIей хулга хоьш бола дах майдангахьа тIаболабелар. Сайрийна ялх сахьат хьаьчa дIалолалу цIей. Гулбеннарашта хьалхошка къамаьл дир Ленински района халкъа судахочо нов Ганаева. Цо дийцар дукла ха йоаццаш — СССР Лаккхерчача Совета йиълагIча сесса тIайийшача дезалахи сагйоалаяран-лхаран кердача законолательствах. Цу сессе дийцача вай мехка медицински гIулакх тоадарах долча деша хетаьь эр городской № 1 йолча больница лоро нов. Шахназарова йийша лекция а.

Концерта кийчъяьча сцена тIа долалу берий художественни самодеятельноста концерт. Уж ба № 38 йолча юкъерча школа дешархой. Йоккхача безамца хьеж гулбеннараш концерта хIара номерга. Цул тIехьагIа шинкахьа хьахьокха долалу хроникально-документальни кинофильмаш революционно-патриотически темаех долча художественни фильмай цхьаннадола доакъош.

ХIанз-м цIей чакхдала доала а ма хургдий аьнна хеталучча хана доладелар республика филармоне эстрадни артистий концерт. Цу тайпара белаш, сакъердам буаш, салоIаш дIайихьар поселкерча къахьегамхоша из сайре. ВоккхагIбараш сацна чIоагIа салоIам хилар берашта а.

Дукха къахьайтар парте Ленински райкомон поселкерча ворхIагIча домоуправленен цIей дикагIа вIаштIехьдаккха гIерташ. Ьийга къа дезьа довзар.

С. ГИРЕЕВ.

ВЕЖАРАШХА ДОЛЧА МЕХКАШКАРЧА IИЛМАИ ТЕХНИКАИ КЕРДАДАРАШ

«РОБОТРОН-300» — ЛОРИЙ ГIОНЧА

БЕРЛИН. (АПН — Панорама ГДР). Дукха ца гоаш Дрезденерча медицински академе «штата» юкъе йоагIаргья «Роботрон-300» яха электронно-вычислительни установка. Академе лораши кхыбола болхлойи къаьстта цу гIулакха вIашагIъехкача курсашка дешаш ба. «Роботрон-300» медакашта гIо дергда лазар малагIа ба ха, хIаьта ишта Iилма даннешта обработка е. КIезига гIо дергдац цо студенташта а.

ДОАЛ ДЕР СЧЕТНИ МАШИНА Я

ПРАГА. (АПН—Прагопресс). Прагена гаьна йоацача Стодулки яхача нах бахача пункте легковойн грузовойн автомашинашта эшача оатхалашта йоккха склад хьалъе йоланьй. Помещене пайдане йола майда 64 эзар квадратни метр я. Товараш хьачудаккхарай леладараи тIахьожам лоаттаберга электронно-счетни машина гIонна. Цунна тIадилла кургда торговни предприятешта Чехословацки автомобилий заводий дирекцешел эшача статистически бухгалтерски даннешта обработка ега.

«Маяк» яхача Гудермесски комсомольски - катирхой универмаге болх беш ба вайна укх суртa тIа бIаргагу комсомолкаш Тимофеева Валя (аьрдехьаръяр) Матикова Нина. Нахаца товш, шайр хьашташ кхоачашдара шоай низ кхоачар деш ба уж. Цудухьа найдаркоша сий ду цар.

Б. Ершова сурт.

УНХАЗА ХIАМАШ ТЕГАРГЬЯ

Укх деношка Шелковская яхача станице болх бе йолаенная Грозненски швейно - производственни объединене № 2 йола филиал. Из хьаеллача гулбеннабар районера а Грознера а партийни советски организацей викалаш.

Гулбенначарна хьалхашка къамаьл дир объединене генеральни директора нов. А. И. Баджанова.

И. ТЕРНОВ.

Хаоттам

Тахан республике гIоллен Грознем хувцалуш моахаш хургья, лоамаи районашка догIа дехкаргда, иркъувкъаргда. малхбузехьара гIаьжкьа мух хьекхаргба. республике гIолла 25—30 градуси Грозне 28—30 градуси йовхал хургья.

МЕТЕОСТАНЦИ.

Спорт

«ЛУЧ» — ЧЕМПИОН

Дуккхача наьха терко тIаозаш кар шоатт дийнахьа «Динамо» стадионе «Луч» команда футболистий Нохч-ГIалгIай педииститута студентий республика кубок яккхара хинна ловзар. ТIагIерта лаьттача къовсаме котало «Луч» команда спортсменашка кхаьчар. Счет 6:4 а йолаш шолабир цар шоашта дуьхьала лайтанн.

ДОТТАГIИЕН ВIАШАГIКХЕТАР

Самардийнахьа доттагIаен матче «Динамо» стадионе лейзар Грознен Орджоникидзен городий футболистий сборни командаш.

Хьалхара тайм чакхъялла счет хьелда вIаштIехьлаланзар.

ШоллагIача тайме, 73-гIа минут йоаллаше а Грозненски команда нападающе В. Зайцева хьайийлло счет. Вайбараш кет а болаш чакхдьалар ловзар. Счет 1:0.

РЕСПУБЛИКЕ ХЬАЛХЛЕ ЯККХАРА

Укх деношка дIайолаенна «ТIоаска бургаца» приз яккхара республика хьалхара моттиг яккхаран футбольни ахьаш. Укхаза дакъа доаллаш я республика ерригача районий пишша командаш. ХIанале лейза баьнаб МалгIабика, Шелковской, Шаьа, города Заводской районий футболисташ. Ишта хана боккхагIбараш лейзача МалгIабика спортсменаша счет 2:0 а йолаш эшайир Гудермеса команда. МалгIабика аIамагIчарел счет 3:1 а йолаш котбаьлар Заводской района «Метеор» яхача команда футболисташ.

Яхьаш дIахо дIахьош я.

Р. АУШЕВ.

ХИМИКАШ КОТБАЬЛАР

ВЛКСМ-а 50 шу хизара хеталаьча спартакиада зачетах города баскетбольни командашта юкъе хинна ахьаш чакхъьлинай. «Красный молот» завода, химкомбината, СевКавНИИ, кхыйола а низ бола командаш хилар ахьашка хакъа лоацаш. Цига хьалхара моттига кубок яьккхар химкомбината барт тайнача команда.

О. НИКОВАЕВ.

ГРОЗНЕНЦАШ ВОЛЧА ХЬОАШАЛГIА

Самардийнахьа Грозне шоай газзаи гейта баьхкинбар Советски районе самодеятельни артисташ. С. М. Кирова цIерагIча парка Зелени театре дукха нах гулбеннаб.

Концерт чакхдаьнначул тIехьагIа гулбеннарий цIерагIа баркал а оалаш къамаьл дир Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен хелхарей ансамбле артиста Зарсултанов ШитIес.

Р. СУРХОЕВ.

Редактора заместитель
А. А. МЯКИЕВ.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-96; редактора зам.—3-39-11; бехктокхама секретара—3-24-38; партийни вахарех, культурах, промышленностех отделаш—3-42-30; юрта бовзамех письмой отделий—3-42-23.
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-24-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-23.
«Грозненский рабочий» издательства типографи. Револючие проспект, 7/84.
Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.
СФ05160. Заказ № 3097.